

Telegraful Român

Anul 166 • nr. 9-12

1 și 15 martie 2018

DESPĂTIMIRE ȘI SFINȚENIE Sfânta Maria Egipteanca

† LAURENȚIU,
Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Duminicile Postului Mare, pe lângă temele evanghelice specifice fiecăreia, exprimă cu autoritate *ortodoxia credinței noastre*, în care trăim și pe care o apărăm, sau exemple pilduitoare ale acestei credințe. Prima s-a numit *Duminica Ortodoxiei*, prăznuindu-se biruința Bisericii împotriva necinstitorilor de icoane. A doua Duminică ne oferă pilda unui mare teolog, apărător al tainelor Ortodoxiei, *Sfântul Grigorie Palama*. A treia a fost a *Sfintei Cruci*, ale cărei învățături se află în centrul teologiei ortodoxe. A patra Duminică ne oferă o altă pildă de ortodoxie a credinței, exprimată de viața și opera *Sfântului Ioan Scărarul*, care ne-a descris treptele scării urcușului duhovnicesc. Iar, în Duminică a cincea ni se oferă, prin viața *Cuvioasei Maria Egipteanca*, o altă pildă vie de ridicare din starea de păcătoșenie și de urcare pe treptele desăvârșirii, până la cea mai înaltă treaptă posibilă omului, prin exprimarea ortodoxiei credinței noastre în nevoințele ascetice.

Pilda pe care ne-o oferă Biserica în această Duminică a Postului Mare, prin viața și nevoințele *Cuvioasei Maria Egipteanca*, este deja pregătită și întregită prin pericopa evanghelică rânduie în cinstea *cuvioasei Sfânta Evanghelie* (Luca 7, 36-50) descrie o întâmplare petrecută în viața Mântuitorului, pe când se afla la masă în casa fariseului Simon. În casă a venit și o femeie păcătoasă „din cetate”, care „a adus un alabastru cu mir. Și, stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Lui, și cu părul capului ei le ștergea. Și săruta picioarele Lui și le ungea cu mir” (Luca 7, 37-38).

Mântuitorul Iisus Hristos, stând la masă, a primit această cinste și slujire deosebită oferită de femeia păcătoasă, căreia i-a iertat păcatele pentru care vărsa lacrimile pocăinței, așa cum a primit pocăința Sfintei Cuvioase Maria Egipteanca și a ridicat-o pe înalte trepte ale sfințeniei.

Simon, fariseu, cunoștea valoarea și importanța *mirului de nard*, care se aducea ca cinste doar lui Dumnezeu și cu care erau unși regii și împărații. Pizmaș și clevețitor fiind, fariseul a cugetat în inima lui: „Acesta, de-ar fi prooroc, ar ști cine e și ce fel e femeia care se atinge de El, că este păcătoasă” (Luca 7, 39). Dar Mântuitorul, Care cunoștea gândul lui ascuns, a vădit îndoiala acestuia printr-o pil-

dă, zicându-i: „*Simone, am să-ți spun ceva. Învățătorule, spune, zise el. Un cămătar avea doi datornici. Unul era dator cu cinci sute de dinari, iar celălalt, cu cincizeci – o diferență destul de mare –, dar, neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Deci, care dintre ei îl va iubi mai mult?*” Și el a răspuns: „*Socotesc că acela căruia i-a iertat mai mult*” (Luca 7, 40-43).

Atunci Mântuitorul i-a zis: „*Drept ai judecat... Vezi pe femeia aceasta?*”

Apoi continuă, dându-i pe față fățarnicia lui: „*Am intrat în casa ta și apă pe picioare nu Mi-ai dat*” – pentru spălat, așa cum prevedea obiceiul la iudei; „*ea însă cu lacrimi Mi-a udat picioarele și le-a șters cu părul ei. Sărutarea nu Mi-ai dat*” – gest fiesc de dragoste al gazdei față de oaspete; „*ea însă, de când am intrat, n-a încetat să-Mi sărute picioarele. Cu untdelemn capul Meu nu l-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele. De aceea îți zic: Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit. Iar cui iubește mai puțin, i se iartă mai puțin*” (Luca 7, 44-47).

Și noi suntem chemați, mai ales în perioada aceasta a Postului, ca prin *faptele noastre*, prin viața noastră, să-L întâmpinăm pe Mântuitorul cu *recunoștință sinceră și căință profundă*, după exemplul femeii din Evanghelie.

Acestei pilde i se adaugă astăzi, ca un exemplu edificator pentru străduințele noastre de mântuire, viața și nevoințele ascetice ale *Cuvioasei Maria Egipteanca*.

Nevoințele ei nu au fost ușoare. Timp de 17 ani s-a luptat cu aceleași aprinderi spre desfrânare, pe care le-a învins de fiecare dată, dobândind o *statornică liniște sufletească*. La împlinirea acestor ani, Dumnezeu a trimis în întâmpinarea ei pe un ales pustnic, numit *Zosima*, spre a-i rândui creștinescul sfârșit. *Zosima* a venit, prin rânduiala lui Dumnezeu, de la mănăstirea sa la o mănăstire de lângă Iordan, unde viețuitorii petreceau vremea Postului Mare în pustie. După douăzeci de zile de mers în pustie, *cuviosul Zosima* zărește o ființă umană ca „o umbră”, al cărei trup, lipsit de veșminte, era înnegrit de arșița soarelui, iar părul capului, alb ca lâna. Abia reușise pustnicul *Zosima* să convingă acest chip uman să se oprească și să-și dezvă-

(continuare în p. 3)

Cât de nouă este noutatea?

Teodor BACONȘCHI

Din cauza „glaciațiunii” comuniste, multe dintre revoluțiile și evoluțiile petrecute în Occident, pe durata Războiului Rece, au colonizat spațiul românesc al ideilor abia după 1990. S-a produs o sincronizare, un soi de ratrapaj civilizațional, prin care, *volens nolens*, pendula noastră colectivă s-a aliniat la orele astrale euro-americane, cu bune și cu rele. Ca urmare a procesului amintit, ne-am împărțit în două tabere: cea formată din toți cei care cred că adaptările/schimbările s-au produs prea încet și cea care, dimpotrivă, nu știe cum să le mai întârzie. Dacă vrem să fim realiști, admitem că această falie între „progresiști” și „conservatori” definește peisajul cultural al României de azi (laolaltă cu acela euro-atlantic). Mulți combatanți din conflictul semnalat participă la el orbiți de propria îndreptățire: nu se avântă în luptă decât pentru a trage concluzii prefabricate. Lucrează cu un set specific de prejudecăți, refuzând simultan dialogul onest și posibilitatea de a recunoaște că, măcar în anumite privințe, s-au înșelat. S-a produs, altfel spus, o tristă și păguboasă radicalizare. Adepții moderației, ai spiritului (auto)critic și ai smereniei ca premiză a unei cunoașteri scutite de stereotipuri ideologice, sunt puțini, răsfirați și neluați în seamă. Cei mai mulți preferă tonul peremptoriu și certitudinea fără fisuri. În ce mă privește, văd corpul politic al națiunii laolaltă. Nu-mi place să „văd dublu”. Cred că trăitorii și gânditorii creștinismului viu au obligația de a ști pe ce lume trăiesc, așa cum apologeții turbo-modernizării au datoria de a nu uita din ce trecut descind. În loc să schimbăm replici acide, paralele cu bunul simț al dezbaterii civilizate, ar fi mai bine să „ascultăm și cealaltă parte”, cu nădejdea că adevărul e la mijloc și siguranța că nuanțele completează fericit orice dialectică a ideilor.

(continuare în p. 2)

Din cuprins:

Pr. Vasile Gafton

Ce ni se poate întâmpla atunci când vrem să-L vedem pe Dumnezeu? (II)

| pagina 2

Pr. Academician Mircea Păcurariu

Preoți din Banat și Crișana în închisori și în deportare în anii 1916-1918 | pagina 4

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula

Posibilul Decalog al misiunii pastorale în Ortodoxie | pagina 5

Ce ni se poate întâmpla atunci când vrem să-L vedem pe Dumnezeu? (II)

În termenii psihologiei umaniste a lui Abraham Maslow – care ține să ne asigure că toate experiențele religioase țin de cadrul natural al manifestărilor umane –, Zaheu trece printr-o experiență „de vârf”. Ce înseamnă în opinia lui Maslow această experiență „de vârf”? Înseamnă a trăi o experiență mistică, iluminatoare, unică, o revelație, în cel mai autentic sens al cuvântului (A.H. Maslow, „Religii, valori și experiențe de vârf”, trad. din engleză de Vlad Vedeanu, Ed. Trei, București, 2017, p. 12). O astfel de experiență are forța de a schimba fundamental, din temelii, o existență. Și tocmai acest lucru se petrece și cu existența lui Zaheu.

Ascensiunea lui Zaheu pe trunchiul sicomorului sugerează în mod clar acest lucru, și anume că el trăiește o experiență „de vârf”. Însă aici se ivește o întrebare legată de, așa cum spuneam, condițiile în care se poate produce experiența „de vârf”. Deoarece o mulțime de oameni din Ierihon iau contact (majoritatea lor în același moment în care se afla și Zaheu acolo) cu Iisus, însă, după cum am putut constata, doar Zaheu – cel mic de statură – trăiește efectiv la nivel înalt, spiritual, această întâlnire. Din perspectiva lui Maslow, chiar și posibilitatea ca un om ca Zaheu să trăiască o astfel de experiență este exclusă, întrucât psihologul american își exprimă convingerea că oamenii pragmatici sau, cum spune el, „orientați exclusiv spre mijloace, se vor dovedi nevârșnici, din moment ce astfel de experiențe nu aduc bani, nu taie lemne, nu coc pâinea. La fel și oamenii extrem de controlați de alții, care de-abia dacă știu ce se petrece în interiorul lor” (A.H. Maslow, *op. cit.*, p. 42).

Totuși, cum de are Zaheu – deprins, prin natura îndeletnicirii lui, cu activitățile exclusiv de natură pragmatică – posibilitatea de a trăi o asemenea experiență? În primul rând, așa cum afirmam mai sus, datorită voinței sale de a-L vedea pe Iisus, voință despre care nu găsim nicio referire în legătură cu ceilalți oameni din mulțime. Voința omului atrage întotdeauna lucrarea lui Dumnezeu și Dumnezeu i Se descoperă, i Se arată. Vremea postului ne solicită tocmai spre cultivarea acestei voințe de a-L vedea pe Dumnezeu. Prin renunțarea la voința sau la așteptarea legată în mod exclusiv de lucrurile lumești, sufletul Îl atrage pe Dumnezeu. Apoi, dacă ne referim la citatul anterior, observăm cât de relevantă este precizarea pe care o face evanghelistul cu referire la Zaheu, spunând că, el nu este un vameș oarecare, ci, „mai-marele vameșilor”. Adică, el nu era constrâns, nu era sub un control strict, ci avea posibilitatea de a lua inițiativa, de a coordona, de a conduce, de a (se) controla el (pe sine și) pe alții. Zaheu avea o libertate de a voi ceva și dincolo de vămuirea propriu-zisă a celor pe care i le cerea îndeletnicirea lui de zi cu zi. Avea, am putea spune, un control asupra activităților de acest tip, fiind perfect conștient și responsabil de sine.

Însă, pe lângă toate acestea, mai este nevoie de ceva. De sinceritate. Într-o întreprindere serioasă așa cum este o ascensiune spirituală spre cunoașterea lui Dumnezeu sinceritatea este capitală. Mitropolitul Antonie de Suroj spune că „trebuie să fim cinstiți cu Dumnezeu și cu noi înșine”. De ce? Pentru că „Dumnezeu nu vrea să fie înconjurat de oameni creduli, ci de oameni care Îl cunosc îndeajuns cât să aibă încredere în El, în vremuri (sau în situații ca cea în care se află atât Zaheu, cât și toți cei care trec printr-o experiență de vârf, n.n.) care le depășesc limitele cunoașterii lor” (Mitropolitul Antonie de Suroj, *op. cit.*, p. 12). Mai mult decât atât, sinceritatea este și elementul care poate feri sau proteja de eventuale influențe demonice, influențe care se pot insinua în suflet pe parcursul ascensiunii spre cunoașterea lui Dumnezeu. Această, datorită faptului că, în lipsa sincerității, nu poți avea pretenția de a reuși să-L găsești pe Dumnezeu la capătul efortului tău, ci, cel mult, pe diavol, preschimbat în înger al luminii (cf. II Cor. 11, 14). Efectul acestei întâlniri va fi o neliniște profundă „și, atunci, îți vei ieși din fire, vei ajunge de râsul lumii și al demonilor” (Ieromonah Maxim

Aghioritul, „Filosofia ascetică potrivit Sfintei Scripturi și Sfinților Părinți”, trad. din limba greacă: dr. Caroline Raluca Ghețu, Ed. Egumenița, Galați, 2017, p. 259).

Din acest motiv, ceilalți oameni de pe ulițele Ierihonului eșuează în lamentații care îi îndepărtează de orice posibilitate de a experimenta ceva cât de cât similar. Așadar, ceilalți se rezumă doar la „a-l vămuși” pe Zaheu, pe Iisus, de a evalua oportunitatea întâlnirii dintre ei, așa cum îi/vedeau ei, se lamentează în van și, în consecință, nu sunt capabili să găsească niciun „sicomor” în care să se urce pentru a-L vedea pe Adevăratul Iisus.

Pe de altă parte, trecerea lui Iisus prin Ierihon și, mai ales, faptul că trece tocmai prin acel loc, se dovedește a fi o vizită cât se poate de bine definită ca scop: mântuirea casei lui Zaheu. Oportunitățile pe care le evaluăm în fiecare zi capătă pentru noi, oamenii, o viteză amețitoare, așa încât suntem mereu oboșiți, storși de vlagă, datorită atenției noastre încordate asupra multiplelor ocazii care vin și ne trec pe dinainte. Ratăm, din păcate, în permanență singurul lucru care contează, oportunitatea de a vedea cine este Iisus. De a-L vedea nu doar ca pe Învățătorul, așa cum Îl vede marea majoritate a oamenilor, ci, mai ales, de a-L vedea ca pe Cel Care vine să ne mântuiască.

Zaheu are privilegiul de a ajunge la acel moment al trăirii în care să nu mai vămuiește oportunitățile oferite de lume, ci să prețuiască liniștea oferită de singura oportunitate cu adevărat importantă, mântuirea. În consecință, el renunță aproape la tot, și aceasta, pe fondul vociferărilor răutăcioase la adresa lui Iisus, Care a ajuns să stea la masă cu vameșii și cu păcătoșii. Din interiorul liniștii sale (o liniște imperturbabilă de acum), Zaheu face risipă de cele adunate cu febrilitate până atunci, dând jumătate săracilor și întorcând de patru ori eventualilor nedreptățiți (Lc. 19, 8). Iată, un parcurs complex, care pornește de la neliniște, de la frământare (Cine să fie, oare, Acest Iisus?), și ajunge să genereze voința, curajul și îndrăzneala de a porni în căutarea Lui. Voința de a-L vedea pe Iisus naște în suflet îndrăzneala de a se liniști cu privire la mulțimea agitată și, apoi, în sfârșit, sicomorul, piscul liniștirii.

Hristos îi schimbă lui Zaheu modul de a fi printr-un cuvânt: „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, pentru că și acesta este fiu al lui Avraam” (Lc. 19, 9). Din vameș, cunoscător abil al modului în care se poate gestiona valoarea lucrurilor din lume, Zaheu ajunge moștenitor al Legământului pe care Dumnezeu l-a făcut cu Avraam. Neliniștea lumii este înlocuită în acest suflet cu liniștea cea mântuitoare și de bucurie dătătoare a prezenței Domnului Iisus Hristos.

Încheind, vom mai spune doar atât: sufletul este mânat de dorința de a-L vedea pe Dumnezeu și urcă, prin mijlocirea trupului și al celor ale lumii acesteia, spre liniște, spre tot mai multă liniște. Ajuns sus, în locul de unde Îl poate vedea pe Domnul, sufletul constată cu surprindere că și El îl vede, așa cum l-a văzut pe Zaheu, căci evanghelistul Luca spune: „Iisus, privind în sus, l-a văzut”. Este zugrăvită aici o icoană impresionantă, copleșitoare: Iisus îl privește, îl vede pe Zaheu, cel care se suie într-un sicomor ca să-L vadă pe El. Învățătura Bisericii cu privire la icoană precizează că cel mai potrivit nu este să spunem că, atunci când ne aflăm în fața unei icoane noi privim icoana, ci că icoana ne privește pe noi. Întocmai cum Iisus, Chipul sau Icoana Tatălui, îl privea pe Zaheu, un suflet care voia să-L vadă.

„Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut” (Lc. 19, 10). Cu alte cuvinte, având în permanență înaintea ochilor minții modelul lui Zaheu, trebuie să fim atenți, să înțelegem și să acceptăm că, atunci când avem simțământul că ne dorim să-L vedem pe Dumnezeu, înseamnă că, de fapt, Dumnezeu ne caută pe noi. Ni se poate întâmpla astfel să realizăm că avem o șansă enormă, pe care nu ne permitem s-o ratăm. Deci, trebuie să ne găsim liniștea.

Pr. Vasile GAFTON

Cât de nouă este noutatea?

(urmăre din p. 1)

Tocmai pentru că trăim într-o lume complexă, bombardată cu informații greu de ierarhizat și verificat, avem interesul comunitar de a întreține tensiunea dintre „vechi” și „nou” cum grano salis.

De altfel, nu tot ce e „nou” se opune din start și până la capăt „moștenirii” pe care o gospodăresc iubitorii tradiției. Să luăm un singur exemplu. Sub impactul filozofiei ecologice (care a marcat vizibil politica ultimelor decenii), tot mai mulți tineri devin vegetarieni parțiali sau integrali. O fac din convingerea că industrializarea cărnii comportă nu doar violență contra animalelor pe care le consumăm, ci și un impact negativ asupra habitatului nostru natural. Piața și economia s-au grăbit să răspundă cererii, multiplicând produsele și restaurantele „vegan”, atotprezente în marile capitale europene. O grijă de acest soi față de soarta mediului înconjurător regăsim și în gândirea ortodoxă: vă amintesc, pe acest plan, opera Patriarhului Ecumenic Bartolomeu I, sistematic preocupat de o teologie „verde”. Cât despre refuzul de a mânca produse de origine animală, ce să mai spunem? Nu este el caracteristic pentru formele mai aspre ale monahismului creștin, de la originile sale egiptene, până la unele lavre athonite din zilele noastre? Lăcomia pântecului a figurat pe toate listele cu păcate majore pe durata Evului Mediu și mai apoi. Practica postului ritmează anul liturgic ortodox, alternând abstenența voluntară cu festinurile succesive. Avem pe harta monahismului românesc mai multe obști de strictă obediență vegetariană. Putem spune, așadar, că moda „vegan” e mai puțin inovatoare decât pare: ea regăsește de fapt o lungă tradiție fondată pe argumente similare. Am selectat acest caz pentru a ilustra teza că un dialog între progresiști și conservatori are deja o „agendă”, sub exigența de a deschide ochii și inima către celălalt, cu atât mai mult cu cât e vorba despre un compatriot. Sigur, nu mă refer la vegetarianism ca sectă hibrid orientală (ridiculizată într-o povestire de Thomas Mann), ci la conștiința de sine, aplicată armoniei cu ordinea cosmică. Din acest ultim punct de vedere, „bătrânii” postitori și junii preocupați de sănătatea planetei pot fi partenerii unei aspirații împărtășite. Biserica rămâne locul sfințitor al oricărei părtașii inteligente și, tocmai de aceea, ușile sale merită să rămână, zi și noapte, larg deschise...

LITURGHIE • PASTORAȚIE • MĂRTURISIRE

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului

Joi, 1 februarie. Înaltpreasfinția Sa a avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Vineri, 2 februarie – Praznicul *Întâmpinării Domnului*. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană din Sibiu. La finalul Sfintei Liturghii, a fost lansat în mod oficial site-ul *Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din Întreaga Lume*, ediția 2018, care va avea loc la Sibiu, în perioada 6-9 septembrie, iar o dată cu această lansare s-a deschis oficial perioada de pregătire a organizării acestui eveniment important pentru Biserica noastră.

Duminică, 4 februarie. A săvârșit Sfânta Liturghie și a adresat un cuvânt de învățătură credincioșilor prezenți la Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” din municipiul Făgăraș.

Luni, 5 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași

Joi, 15 februarie – **Vineri, 16 februarie.** Înaltpreasfinția Sa a participat la ședința de lucru a Sfântului Sinod

Duminică, 18 februarie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Luni, 19 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. Seara a participat, la Catedrala mitropolitană, la slujba Pavcerniței Mari și a Canonului Sfântului Andrei Criteanul. A adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

zi, a participat la ședința Comitetului de organizare a *Întâlnirii Internaționale a Tinerilor Ortodocși (ITO) din 2018*, la care au fost invitați reprezentanții Centrului de presă „Basilica” al Patriarhiei Române.

Martți, 6 februarie. A avut program de lucru la cabinet.

Miercuri, 7 februarie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Joi, 8 februarie. A avut program de lucru la cabinet.

Sâmbătă, 10 februarie. A participat, la Catedrala mitropolitană, la slujba Vecerniei, la care au fost prezenți sute de credincioși, membri ai Oastei Domnului, cu ocazia împlinirii a 80 de ani de la trecerea la cele veșnice a părintelui Iosif Trifa, întemeietorul mișcării. Cu această ocazie, a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură.

Duminică, 11 februarie. Înaltpreasfinția Sa a slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din localitatea Arpașu de Sus, Protopopiatul Avrig. La sfârșit, l-a prezentat credincioșilor pe noul preot paroh, Marius Dobrin.

Luni, 12 februarie. A avut program de audiențe. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Martți, 13 februarie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”.

Miercuri, 14 februarie. A participat la ședința de lucru a Adunării Naționale Bisericești a Bisericii Ortodoxe Române.

Martți, 20 februarie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. Seara a participat, la Catedrala mitropolitană, la slujba Pavcerniței Mari și a Canonului Sfântului Andrei Criteanul.

Miercuri, 21 februarie. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. A participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu la Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, precum și la slujba Pavcerniței Mari și a Canonului Sfântului Andrei Criteanul.

Joi, 22 februarie. A avut program de lucru la cabinet. Seara a participat la Catedrala mitropolitană din Sibiu, la slujba Pavcerniței Mari și a Canonului Sfântului Andrei Criteanul.

Vineri, 23 februarie. A avut program de lucru de cabinet.

Duminică, 25 februarie. A slujit Sfânta Liturghie și a adresat credincioșilor un cuvânt de învățătură la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, jud. Brașov.

Luni, 26 februarie. A avut program de audiențe și lucrări de birou. A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeași zi, s-a întâlnit cu doamna Astrid Fodor, primarul municipiului Sibiu, și cu doamna Daniela Câmpăan, președintele Consiliului Județean Sibiu.

Martți, 27 februarie. A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie din Sibiu. A prezidat ședința Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Pr. Dr. Cristian VAIDA

Despățimire și sfințenie. Sfânta Maria Egipteanca

(urmăre din p. 1)

luie identitatea. Această ființă necunoscută călugărului i se adresează pe nume, cerându-i răsă să-și acopere trupul său. Apoi, la insistența lui, îi descrie toată viața sa zbuciumată, până în momentul dobândirii liniștii statornice. Umilința n-o părăsise nicio clipă pe Cuvioasa Maria Egipteanca, căci îl ruga mereu pe părintele Zosima să se roage lui Dumnezeu pentru mântuirea păcătosului ei suflet.

După o viață petrecută în neliniștea patimilor, Cuvioasa Maria Egipteanca își găsește pace sufletului său, sub ocrotirea Maicii Domnului. Trupul său, întinat de patimi odinioară, își recăpătase marea sa cinste de „*templu al Duhului Sfânt*”, ajungând la *culmea despățimirii*, posibilă oamenilor. Când se ruga sfânta, Zosima o zărise desprinzându-se de pământ și plutind în aer, nemaifiind atrasă de nimic.

Dorința sa arzătoare a fost aceea de a se împărtăși din nou cu Trupul și Sângele Domnului. De aceea îl roagă pe părintele Zosima să-i îndeplinească această dorință, în anul următor. În seara din Joia Mare a anului următor, Zosima, târziu, a plecat în întâmpinarea ei cu Sfintele Taine, așteptând-o pe malul Iordanului. Din nou s-a minunat schivnicul Zosima văzând cum sfânta, *însemnând cu semnul crucii apa Iordanului, a trecut ca pe uscat*. După rostirea Simbolului credinței și a Rugăciunii Domnești, dându-și „sărutarea păcii”, a fost împărtășită sfânta cu *Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos*. Apoi îl roagă pe părintele Zosima să vină să-o vadă și în anul următor, în locul unde o văzuse întâi. Venind atunci părintele, a găsit-o însă moartă. Lângă ea era scrisă pe pământ rugămintea de a înmormânta în acel loc „*trupul smeritei Maria, care s-a săvârșit întru Domnul în luna aprilie, în noaptea Sfințelor Patimi*”, la două zile după ce se împărtășise cu Sfintele Taine.

Ajutat de un leu, în chip minunat, Zosima și-a împlinit datoria, îngropând trupul sfintei. Apoi a mărturisit tuturor cele petrecute. Viața acestei sfinte a deșertului a fost scrisă de *Sfântul Sofronie, patriarhul Ierusalimului*.

*

Pilduitoare pentru viața fiecărui creștin rămâne îndeosebi *hotărârea fermă* a Cuvioasei Maria Egipteanca de a-L urma pe Hristos, pentru a ajunge la *starea de despățimire*, perseverența ei în lupta cu pornirile cărnii pe care le-a învins, dobândind *pacea sufletului și a trupului*, precum și încredințarea vieții sale *ajutorului și ocrotirii Maicii Domnului*.

Departate de prieteni și cunoscuți, de orice suflare omească, timp de 47 de ani, hrânindu-se numai cu ceea ce-i putea oferi deșertul, sfânta nu s-a simțit niciodată singură. Ocrotirea divină o întărea și-i sporea zelul în rugăciunea de căință și de preamărire a lui Dumnezeu.

Pildă ne este, de asemenea, *smerenia, starea ei de umilință*, care n-a părăsit-o nici atunci când puterea divină o ajutase să treacă peste apa Iordanului.

Dorința sufletului ei a fost unirea deplină cu Hristos-Domnul prin Sfânta Împărtășanie, după care și-a dat viața în mâinile Creatorului.

Viața Cuvioasei Maria Egipteanca este, deci, o *pildă grăitoare* despre felul cum ne putem salva din mrejele păcatului, dar și o confirmare a adevărului că *sfințenia*, ca dar de la Dumnezeu și rod al eforturilor noastre, poate fi atinsă și de ființele umane care doresc să-L urmeze pe Mântuitorul Hristos, Modelul desăvârșit al sfințeniei, pe care suntem chemați cu toții să-L urmăm.

Pentru aceasta, Sfânta Biserică a trecut-o în calendarul sfinților. Pomenirea ei se săvârșește la *1 aprilie* și în *Duminica a V-a din Postul Mare*, iar canonul de rugăciune închinat ei a fost introdus în *Canonul cel mare al Sfântului Andrei Criteanul*, cântat miercuri-seara, în săptămâna a 5-a din Postul Mare.

Pr. Academician
MIRCEA PĂCURARIU

PREOȚI DIN BANAT ȘI CRIȘANA ÎN ÎNCHISORI ȘI ÎN DEPORTARE ÎN anii 1916-1918

Continuăm în acest număr al ziarului nostru să publicăm listele cu preoții din părțile de vest ale țării, care au îndurat aceleași suferințe ca și frații lor din Ardeal. Astfel, din Banat au trecut prin închisori următorii preoți: *Alexandru Atnagea* din Vrani, jud. Caraș-Severin (închis la Lugoj, 5 septembrie 1916-5 octombrie 1916); *Serafim Băian* din Margina, jud. Timiș (închis la Seghedin, 1 februarie 1918-iunie 1919); *Coriolan Buracu* din Mehadia, jud. Caraș-Severin (închis la Caransebeș, 26 iulie 1914-21 august 1914, apoi înrolat ca preot militar în armata habsburgică); *Gheorghe Costescu* din Racovița, jud. Timiș (închis la Timișoara, 3 aprilie 1916-11 iulie 1916, apoi deportat în Veprem, 5 septembrie 1916-27 februarie 1917); *Mihai Costescu* din Ieșelnița, jud.

din Hissar, jud. Timiș (în Șopron, 15 august 1916-13 august 1917); *Petru Căprariu* din Belinț, jud. Timiș (șapte luni în Șopron, în anul 1917); *Atanasie Conceatu* din Deta, jud. Timiș, absolvent de teologie (deportat în Șopron din toamna anului 1916 până în toamna anului 1918, împușcat la 4 noiembrie 1918); *Gheorghe Costescu* din Racovița, jud. Timiș (închis la Timișoara, 3 aprilie 1916-11 iulie 1916, apoi deportat în Veperd, 5 septembrie 1916-20 iulie 1917); *Ilie Covrig* din Ilidia, jud. Caraș-Severin (în Șopron, 28 august 1916-aprilie 1917); *Nicolae Dărăbanț* din Izvin, jud. Timiș (în Șopron 1916-1918, fără să avem date precise); *Dr. Gheorghe Dragomir*, protopop în Biserica Albă, azi Serbia (deportat în Nagymárton din 1916 până

Caraș-Severin, azi în jud. Mehedinți (arestat pentru „spionaj”, închis la Caransebeș, 29 iulie 1914-octombrie 1914, apoi la Seghedin, fără să știm cât timp); *Mihail Gașpar* din Boșca Română, jud. Caraș-Severin (închis la Seghedin în 1907); *Emanuel Ciulei* din Ciuchici (închis la Seghedin și Timișoara, 1 septembrie 1916-12 ianuarie 1917), *Traian Gașpar* din Ezeriș, jud. Caraș-Severin (închis la Vaț și Seghedin, dar nu se știe cât timp); *Iosif Drăgoi* din Globurău, jud. Caraș-Severin (închis la Caransebeș, fără să știm când); *Ilie Gherban* din Gârbova, jud. Timiș, (închis la 1 februarie 1916-26 octombrie 1916 și din 10 ianuarie 1917-7 noiembrie 1917); *Arsenie Golumba* sr din Berzasca, jud. Caraș-Severin (domiciliu forțat în comuna Dalboșet, 6 ianuarie 1916-6 noiembrie 1918); *Eftimie Jian* din Orșova, azi jud. Mehedinți, diacon și învățător, închis două luni la Caransebeș, apoi o lună în Seghedin (august-septembrie 1914); *Romul Jurchescu* din Peștera, jud. Caraș-Severin (închis la Seghedin, 19 septembrie-1 aprilie 1918); *Aurel Maghețiu* din Toager, jud. Timiș (arestat în 8 septembrie 1916, judecat la Seghedin și condamnat la patru ani de ocnă; închis la Vaț până în noiembrie 1918); *Anton Miloșescu* din Ogradena, jud. Caraș-Severin, azi în jud. Mehedinți (închis la Timișoara, 28 august 1916-1 ianuarie 1917); *Ioanichie Neagoe* din Petrovaselo, jud. Timiș (închis la Pancevo, din 25 iulie 1914, iar din 8 august până la 10 noiembrie 1914 în Arad); *Alexandru Ogârlaci* din Berzovia, jud. Caraș-Severin (închis două săptămâni la Timișoara); *Aurel Raica* din Utvin, jud. Timiș (închis la Seghedin în 1916-1918, un timp preot militar); *Cornel Ștefan* din Oravița (închis la Oravița, octombrie 1916-iunie 1917, apoi deportat pentru șase luni în Șopron); *Martin Vernichescu* din Vârciorova, jud. Caraș-Severin (închis la Vaț și Seghedin din vara anului 1917 până în noiembrie 1918).

Deportați: *Simeon Bartolomeiu* din Vrăniș, jud. Caraș-Severin (trei luni la Kabold și opt luni în Șopron); *Moise Bărbulescu* din Herneacova, jud. Caraș-Severin (deportat în Șopron, 29 august 1916-15 aprilie 1917); *Emil Brânda*

în 1918, când a murit în Șopron); *Ioan Lepăduș* din Ohaba Mâtnic, jud. Caraș-Severin (într-un sat din jud. Șopron, 20 de luni); *Nicolae Martinovici* din Topolovău Mare, jud. Timiș (în Csáva, jud. Șopron, 6 septembrie 1916-mai 1918); *Petru Mișuța* din Beba, jud. Timiș (închis două luni în Seghedin din 1907; deportat în Șopron din 1916, dar nu știm în ce perioadă); *Pavel Mioc* din Vărădia, jud. Caraș-Severin (în Veperd, 1916-1917); *Cornel Mircea* din Vrani, jud. Caraș-Severin (deportat într-un sat din jud. Șopron, un an și două luni, 1917-1918); *Emilian Novacovici*, student teolog din Gârbovăț, jud. Caraș-Severin (în Șopron, un an și două luni, 1916-1917); *Nicolae Novacovici*, din Gârbovăț, jud. Caraș-Severin (deportat într-un sat din jud. Șopron, 1 octombrie 1916-17 iunie 1917); *Aurel Popovici* din Potoc, jud. Caraș-Severin (deportat în jud. Șopron, dar nu se știe în ce perioadă); *Ioan Popovici* din Reșița, jud. Caraș-Severin (într-un sat din jud. Șopron, 5 septembrie 1916-mai 1917); *Ilie Șerban* din Gârbova, jud. Timiș (în Șopron, 1 septembrie 1916-26 octombrie 1916); *Corel Ștefan* din Oravița, jud. Caraș-Severin (închis la Oravița, octombrie 1916-iunie 1917, apoi deportat într-un sat din jud. Șopron, pentru șase luni); *Gheorghe Tocitu* din Călacea, jud. Timiș (în Șopron, 11 aprilie 1916-10 aprilie 1917); *Nicolae Vulpe* din Jadani, azi Cornești, jud. Timiș (în Șopron, septembrie 1916-mai 1917).

Din județul Arad numărul celor închiși sau deportați a fost mult mai redus. *Teodor Ioaneș* din Chesinț (deportat în Zak, jud. Șopron, 6 septembrie 1916-14 aprilie 1917); *Laurențiu Iuga* din Măgulicea (închis la Arad două luni în 1916, apoi deportat în Șopron împreună cu soția, 27 noiembrie 1916-27 noiembrie 1917); *Ioan Macovei* din Dumbrăvița (deportat în Ruszt, jud. Șopron, 13 septembrie 1916-15 noiembrie 1916); *Ion Manițiu* din Seleuș (deportat în Kabold, jud. Șopron, împreună cu soția, 11 septembrie 1916-2 mai 1917); *Iosif Ognean* din Săvârșin (deportat în Ruszt, jud. Șopron, 5 septembrie 1916-30 oc-

(continuare în p. 6)

PAȘI SPRE MAREA UNIRE Mărturii din Șcheii Brașovului

Ne-a fost dat cu binecuvântare divină să ne naștem și să trăim împreună pe aceleași meleaguri ale Daciei străbune și să conștientizăm valoarea acestui dar, pentru care am fost nevoiți să luptăm, folosindu-ne de cele două valori ale devenirii noastre: cultul ortodox și limba românească. Sentimentul trăirii în unire a tuturor românilor s-a plămădit în decursul istoriei și s-a păstat în conștiința fiecărui român, dar tendințe nefericite din partea celor care își formulau acțiuni stăpânitoare asupra teritoriilor noastre au făcut ca poporul român să poarte acest sentiment al Unirii în perimetrul luptei pentru unitate și continuitate. Ca atare, Marea Unire de la 1918 s-a înfăptuit în urma unei istorii bimilenare, care a dovedit în derularea ei jertefe patriotice, epoci de luptă și eroism și spațiul istoric al țării noastre confirmă prin documente și mărturii istorice valoarea acestora. Nu este spațiu fizic din pământul acestei țări care să nu fie acoperit cu mărturii care să confirme aceste realități istorice.

Șcheii Brașovului, așezat la întâlnirea tuturor drumurilor care duceau spre Țara Românească și Moldova, păstrează un adevărat tezaur documentar, confirmând prima școală românească ale cărei începuturi le constatăm încă din veacurile XI-XII, primele tipărituri românești ale Diaconului Coresi, prima gramatică românească a lui Dimitrie Eustatievici, primele cărți populare ale dascălului Costea, primul calendar almanah a dascălului Petcu Șoanu – ca să pomenim doar câteva mărturii pentru a înțelege importanța subiectului pe care îl propunem acum în prag de sărbătoare națională a Marii Uniri. Pe bună dreptate mărturisesc Nicolae Iorga că „palmă și talpă în Șcheii Brașovului este istorie și cultură”, chiar dacă adeseori documentele de aici au fost supuse unor vitregii distrugătoare. La 1683, „din porunca lui Satan” – cum afirmă documentul scris de David Corbea, „s-a răpit o ladă de lăturoi plină cu documente și cărți de mare necesitate pentru orașul Șcheii”, iar la 1949, din porunca Anei Pauker, se ardea pe lună, în piață publică, 40 m liniari de documente și cărți din sânul bisericilor. Înțeleptul preot Ioan Prișcu de atunci le-a adăpostit în turnul bisericii din Șcheii, fără a spune nimănui, și doar în 1962, în împrejurări fericite au fost descoperite (6000 de cărți vechi și peste 30.000 de documente de importanță națională).

Încercăm, prin acest material să scoatem din colbul necunoașterii mărturii documentare, care vor veni să așeze în palmaresul faptelor istorice dovezi ale sentimentului de unitate națională pe care românii și, în speță, preoții cărturari din Șcheii Brașovului l-au păstrat, l-au promovat și l-au apărat prin jertfe, devenite adeseori istorice. Ne vom începe serialul nostru cu mărturii din perioada dacică, confirmate de obiceiul Junilor din Șcheii Brașovului, pentru ca în perioada medievală să dovedim prin documente, în mare parte inedite, contribuția slujitorilor Bisericii Sfântul Nicolae, aflați în permanentă legătură cu frații de peste munți, apărând împreună cultul, limba și teritoriul. Mărturii de preț, cum ar fi hrisoavele domnești (peste optzeci), cărțile din Moldova și Muntenia aflate în Șcheii Brașovului și mai ales relațiile pe care șcheienii le aveau cu domnitorii și marile personalități din Moldova și Muntenia. Nu există perioadă istorică din toate ținuturile românești care să nu aibă reflectare în documentele din Șcheii, fie ele cronici, corespondență, însemnări documentare și mai ales cărți. Suma acestor valori vine să confirme participarea impresionantă a delegaților brașoveni la Alba Iulia (92 de persoane).

Din păcate, aceste mărturii au rămas ascunse sub colbul ignoranței, necunoașterii și mai ales al lipsei de promovare în spațiul moral al culturii românești, inundate de podoabe mai mult sau mai puțin subiective ale culturii altora implantate în spațiul nostru geografic.

Pornim cu nădejdea că vom asculta motivația istorică pe care Șcheii Brașovului, prin bogata zestre documentară o va oferi.

Mulțumim pe această cale Înaltpreasfinției Sale dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscop și Mitropolit al Ardealului, pentru binecuvântarea pe care ne-a oferit-o pentru a așeza pe drumul cunoașterii acest serial documentar și mulțumim totodată inimosului colectiv de slujitori ai prestigiosului organ publicitar sibian „Trinitas” pentru găzduire.

Pr. Dr. Vasile OLTEAN

Pr. Conf. Dr.
CONSTANTIN NECULA

Promiteam, în numărul din ianuarie al *Telegrafului Român*, să revin asupra problematicei legate de pastorală și articularea ei prin catehetică în misiunea preotului și operatorilor pastorali (cântăreți, asistenți sociali, pedagogi pastoral ori profesori, cateheți). Comunitățile parohiale de astăzi propun o dinamică amplă, amplificată deseori de ecoul media sau de analiza activă a dialogului cu alte confesiuni ori arii de gândire umanist-seculare. Pentru aceea exigența în împlinirea misiunii și vocației asumate este mai crescută decât oricând, cere atenție și coroborare de planuri: intelectual, duhovnicesc și comunicațional. Putem identifica o serie de chei ale dinamizării misiunii pastorale și exigențe umane care să prelungească vocația omului în întâmpinarea prezenței harului Duhului Sfânt. Pentru a putea schematiza atent cuvântul meu, voi face apel la unul dintre cele mai luminoase texte ale umanității: Evanghelia de la Ioan. Capitolul 10 al acestei Evanghelii propune o serie de texte de referință pe care le și propun prilej de meditare asupra calității pastorației ce o propovăduim și trăim în Biserică.

Ce ne spun aceste texte? Să descoperim împreună, înțelegând că peste tot unde consemnez cuvântul preot socotesc prezente toate persoanele implicate în procesul pastoral-catehemenal:

1. **Preotul să fie Păstor, nu Mercenar** (cf. Ioan 10, 11-13). Sunt convins că vedem cu toții că principalul reproș adus în plan public este izvorât din chestionarea asupra banilor pe care îi are sau se crede că îi are preotul. Refuzul luxului, utilizarea corectă a veniturii comunității pastorale, transparența utilizării fondurilor sunt doar câteva aspecte ale acestui subiect. Este clar că preotul nu are voie să se poarte ca un prestator de servicii pastorale și are obligația duhovnicescă de a confirma, prin prezența sa, prezența Duhului Sfânt, nu doar a structurilor administrative din care face parte.

2. **Să fie Ușa oilor** (cf. Ioan 10, 7b) – Cu alte cuvinte, să fie garantul direcției spirituale care îl apropie pe om de pășunea duhovnicescă (Ioan 10, 9b), un spațiu cu specială valorizare întru mântuire. Să fie, altfel spus, măsură căutării și aflării mântuirii. Așa cum ușa/poarta oilor înseamnă și loc de ordonare a darurilor pe care le aducem Păstorului – care este Iisus Hristos. Merită să revenim la disciplina de „stână” duhovnicescă spre care ne îndeamnă textul ioaneic, redescoperind simplitatea și căldura gesturilor pastorale, grijuia tandrețe a păstoritului de odinioară, privegherea turmei și păzirea ei cu prețul vieții.

3. **Să fie Vocea care cheamă pe nume pe credincioși** (cf. Ioan 10, 3b). Cu alte cuvinte, vocea care cheamă pe credincioși pe numele lor. Intimitatea numirii, a dialogului, descoperă și mecanismele gripate ale pastorației de astăzi, pastorație ce pare făcută între anonimi – nici preotul nu este cunoscut pe nume și nici el nu-și cunoaște păstoritii pe numele lor. Puțin lucru, veți zice, și deloc ușor de îndeplinit. Pastorația nu are voie să semene cu acele felicitări ce le primim gata imprimate ori cu sms-urile prefabricate ce ne vin pe ecranul telefoanelor la vremea marilor sărbători creștinești. Ele au nevoie, pentru a ne bucura, de siguranța că autorul mesajului a atins numele nostru scriindu-l. Lucru deloc lipsit de importanță. Dar vocea care-i cheamă pe credincioși trebuie să aibă inflexiunile cuvântului Mântuitorului, să conțină adevăr și viață.

4. **Să se lase cunoscut, să cunoască oamenii și să-i facă să se cunoască între ei** (cf. 10, 14) – Pastorația cunoașterii reciproce presupune, ca prim aspect, capacitatea preotului de a se lăsa cunoscut, fără a evidenția mereu

Posibilul Decalog al misiunii pastorale în Ortodoxie De la un text ioaneic

doar aspectele de viață cotidiană. E important ca preotul să stea aproape de comunitate, dar pastorația pe bază de „grătar duminical” nu poate fi fundament unei pastorale decente, ci doar un aspect de familiaritate din care se dezvoltă sau prin care se încununează câteva linii pastorale mult mai ample. Insistența pe familiarități ieftine duce la epuizarea pastorației în linii lipsite de vlagă duhovnicescă. Extrema opusă, crearea unor rezervații mistice, convulsionează comunitățile și așa dispersate de interesul personal care înghite interesele comunitare în întreaga țară. Devine astfel prioritară identificarea mijloacelor prin care relația de cunoaștere să păstreze intacte și intimitatea și distanța comunicării personalității duhovnicesci și persoanelor implicate în actul pastoral. De aici nevoia diagnozei pastorale, a catehizării fluente intergeneraționale și a creării unor colective de pedagogi pastorali atent constituite.

5. **Să iubească slujirea și să fie gata să își dea viața pentru aceasta** (cf. Ioan 10, 15b). A-și pune sufletul pentru păstoriți nu înseamnă a-și pierde sufletul pentru ei. Ci a corela nevoile sale duhovnicesci cu ampla cerință de mântuire a bazuului uman pe care-l reprezintă comunitatea. Suntem în plină istorie a transformării omului în cyborg spiritual, lipsit de creativitate sufletească și de reflecție asupra nemuririi. Toată producția de cultură imediată lovește în miezul culturii de rezistență în Duhul Sfânt a omului dinaintea materialismului fals demiurgic. A-și pune viața pentru oile cuvântătoare păstorite înseamnă și că dăruiește viața sa ca model de viață. Ca mod de a fi al lui Hristos. Sătulă de vorbe, comunitatea creștină de astăzi e însetată de model, la modul dinamic al asumării responsabilității modelului cât mai viu în Hristos, Viața veșnică. De unde greutatea vieții preoțești și a celei de creștin responsabil, care asumă discret și atent provocările vieții cotidiene și le transfigurează în icoane vii ale Împărăției.

6. **Să obțină maximum din toate provocările pastorale** (cf. Ioan 10, 10b) – Belșugul de viață promis de Domnul Hristos nu vizează o bogăție materială imediată, ci o continuă acumulare de bogății care nu se pot lua de la noi, sintetizate în Fericiri, ca structuri ale asumării Împărăției lui Dumnezeu în chip dinamic și fundamental. Cultura pastorală a preotului, repet aici, inclusiv a operatorilor pastorali, nu trebuie să fie motivată altfel decât de nevoia de a împlini voia Domnului. Pastorația nu se supune criteriilor legate de carieră, nu se supune standardelor de rating la care îndeamnă cultura cântăririi moderne a valorilor. Suntem astfel aproape obligați să redistribuim în permanență eforturile unei culturi duhovnicesci asumate în intimitatea actului credinței cu aceea a unei comunicări a credinței permanent corelate cu voia lui Dumnezeu la momentul actual al istoriei. Rezultatul pastoral presupune lipsă de încrâncenare, destindere în metodologia intervenției pastorale, cultură a cunoașterii propriilor limite, puse în slujba idealului pastoral.

7. **Să punteze mereu în relația de unitate între turmă și păstor** (Ioan 10, 16b). Preocuparea comentatorilor moderni afiliați ideilor de comunitate creștină ruptă, în care între clerici și păstoriți se cascadează o prăpastie de netrecut, este o construcție a logicii care privește construcția Bisericii în unii și alții, noi și voi, pornind de la un model depășit al feudalismului clerical, mai prezent în Apus, acolo unde s-au și deprins cu ideologia. Ortodoxia nu și-a construit astfel pastorația și, în anul Centenarului Unirii, relația unitară prezentă mai ales în comuniunea dintre preot și turma sa în perioada premergătoare a unui act istoric de o astfel de măreție merită menționat ca fundament al unității de Duh ce a născut unitatea de spațiu a Țării.

8. **Să fie cel ce-i scoate pe oameni din ordinea seculară a gândirii** (Ioan 10, 3c). A scoate afară din ordinea seculară turma înseamnă a dăruia sens creștin așteptării împlinirii vieții. Asumarea unei construcții vii a mesajului creștin

obligă pe păstor să dialogheze cu oamenii și să prindă și ritmul societății. A eluda convențiile sociale nu înseamnă a funda o pastorație pozitivă și nici a-ți îndeplini misiunea. „Pastorația struț”, mereu ascuns cu capul în nisipul inconsecvenței și fricii de responsabilitate, denotă lipsa de curaj pastoral, deseori element de obstrucție în îndeplinirea misiunii. A-i ajuta pe oameni să înțeleagă Evanghelia nu înseamnă a-i jigni ori detrunchia din preocupările lor, ci a-i ajuta să transfigureze lumea în care trăiesc într-un colț autentic de Împărăție.

9. **Să fie cel care conduce turma, mereu în fruntea ei** (Ioan 10, 4). Înseamnă a crește în duhul unui leadership autentic, lipsit de vedetism ori vendetism, asumat cu smerenie, dar și cu sobrietate, știind că a fi ales prin vocație înaintea Altarului ori în vestirea Evangheliei presupune, fundamental, și trăirea acesteia. Nicio umbră de demisie pastorală nu este îngăduită, iar împlinirea unei astfel de misiuni presupune sacrificiu și luciditate. A crea dependențe pastorale, a contura profiluri de contratransfer de personalitate cu o masă de credincioși duce spre sectarizări grave, identificabile prin diagnoză pastorală ori comportament pastoral aberant, rupt de frumusețea destinsă a pastorației ortodoxe. Ultimii ani ne-au oferit, din nefericire, destule motive în care păstorul a smintit turma și ea l-a urmat, deseori, în sminteală, dând sentimentul criticilor că Biserica nu poate vindeca propria sa pastorație, nicidecum să mai poată conferi soluții în echilibrul moral și iconomic al societății.

10. **Gândește mereu la cei de departe sau încă departe de ceea ce este comunitatea creștină, parohia ori comunitatea propriu-zisă** (Ioan 10, 16a). Biserica propune mereu o pastorație inclusivă, adoptând cu rigoare soluțiile pastorale cele mai bune în vederea împlinirii misiunii sale. Conflictul, ideologic, iscat în jurul sinodului de la Creta descoperă, a câta oară, greutatea înțelegerii construcției pastorale, fundamentată canonic, dar deschisă orizontului vieții cotidiene. Biserica nu poate deveni un ghetto pastoral, regulile sale fiind un exercițiu de libertate, în primul rând, asumată cu ajutor comunitar și sprijin duhovnicesc. Purismele elitiste, afișate deseori ca pretexte unor schisme ale excesului de competențe, dovedesc, de fiecare dată, prea multul orgoliu al soluției umane, în defavoarea culturii Duhului Sfânt, singurul care ne ajută să evităm cataclismele duhovnicesci și pastorale.

Desigur că tot ce am așezat în rândurile acestui articol nu sunt desăvârșite. Sunt părți din gândul prin care, sper din toată inima, conștientizăm mai atent chemarea vremii de acum a Bisericii noastre. Lamentările, scrupulozitățile ieftine, orgoliile pastorale și aerele incompatibile cu misiunea Evangheliei nu au ce căuta în fibra din care ne articulăm pastorația. Toate excesele sunt urmărite și amendate de o societate flămândă de senzaționalul greșelii bisericășilor. Dar nu pentru aceea să ne temem. Ci pentru ca nu cumva să ne închidăm Domnul Hristos în afara vocațiilor noastre, la periferia de mediocritate din care nu raiul își hrănește înflorirea. Cred că e nevoie de noi cu toate ale noastre, dar educate, asumate cu evlavie și creștere duhovnicescă. Chipul smintitor în care păstorim, uneori, azi poartă cu sine semnele păcatelor noastre și ale celor difuzate în ethosul nostru pastoral. Domnul Hristos ne vrea sare pământului, conservant cu gust al unei lumi atinse de virusul ideologizării anticreștine. Mucenicie nu înseamnă doar moartea de dragul lui Hristos, ci și asumarea, în numele și cu puterea harului Său, a vieții ca pe un dar al Său pe care-l dăruim mai departe. A ne lăsa iubiți de Hristos înseamnă a purta dragostea Lui dinaintea unei lumi fracționată de ură, feliată de interesele răului. A face prezentă iubirea Lui în mijlocul unei furtuni de izolaționism și etică derizorie. Dacă avem de început de undeva, ei bine, cred că textul Evangheliei de la Ioan pe care l-am supus unei posibile analize catehetice poate propune un punct de reper.

Catholicitatea/universalitatea Bisericii ca „elenism creștin”: viziunea Pr. Georges Florovsky

În Simbolul de credință niceo-constantinopolitan, Biserica este definită ca fiind „una, sfântă, sobornicească/catholică și apostolică”. Cel de-al treilea atribut a generat, de-a lungul timpului, o serie de interpretări teologice, vizând „plinătatea” sau „universalitatea” Bisericii ca Trup tainic al lui Iisus Hristos. În teologia ortodoxă trebuie amintite mai ales contribuțiile lui Vladimir Lossky, extrem de dense și pertinente (Vl. Lossky 1998a; 1998b).

Și totuși, rămâne validă întrebarea: în ce măsură acest atribut al Bisericii reflectă o realitate concretă? Cu alte cuvinte, cum poate fi explicată realitatea unui concept care pare să reprezinte mai mult o noțiune generală? Un posibil răspuns găsim în gândirea celui de care majoritatea cercetărilor au legat apariția mișcării neopatractice ortodoxe din secolul al XX-lea: slavistul, patrologul și teologul rus din diaspora, Georges V. Florovsky (1893-1979). Revelatoare pentru viziunea patristică și opțiunile sale metodologice este participarea acestuia, cu referatele „Influentele apusene în teologia rusă” și „Patristica și teologia modernă”, la Primul Congres de Teologie Ortodoxă, care a avut loc la Atena, între 29.11. și 6.12.1936 (H. Alivisatos 1939). Dacă în prima comunicare el va denunța influențele heterodoxe, la început de nuanță romano-catholică, apoi de nuanță protestantă, exercitate asupra teologiei ortodoxe, în general, și a teologiei ruse, în special, în cea de-a doua comunicare teologul și patrologul rus va afirma necesitatea „înțoarcerii” la Părinți: acest fapt nu echivalează cu o revenire la „litera” documentelor patristice, ca o simplă imitație servilă și „oarbă”, ci la „spiritul patristic”, ceea ce presupune dezvoltarea învățării patristice în mod „omogen și congenial”. Faptul că Sfinții Părinți sunt mai mult decât niște teologi, ei sunt „învățătorii Bisericii” (*doctores Ecclesiae*), cei care au exprimat nu o mărturisire de credință personală, ci chiar „mărturia Bisericii”, face ca principala lor realizare teologică, încreștinarea „elenismului” ca o „nouă filosofie”, să devină un element fundamental în viața Bisericii. Urmarea: „Într-un anumit sens Biserica însăși este elenică, reprezintă o formațiune elenică – sau, cu alte cuvinte, elenismul e o categorie permanentă a existenței creștine. [...] Și astfel orice teolog trebuie să treacă prin experiența unei elenizări (sau re-elenizări) spirituale. [...] Postulatul creator pentru viitorul apropiat ar fi deci acesta: să fim mai eleni pentru a fi cu adevărat sobornicești, spre a fi într-adevăr ortodocși (s.a.)” (I. Ică jr. 1982; vezi și G. Williams 1993).

Cu referire la „filosofia” Bisericii, Părintele Florovsky va reveni și cu altă ocazie asupra naturii și semnificației conceptului de „elenism” creștin. În opoziție cu opinia curentă a „elenizării Revelației”, G. Florovsky crede că ar fi mult mai corect să se vorbească de o „creștinare a elenismului”, de o „îmbisericare” (*Verkirklichung*) a elenismului”, în sensul exprimării sau traducerii Revelației din limbajul ebraic, poetic și profetic, în cel elen (al dogmelor). Nerecunoașterea dumnezeirii și mesianității lui Hristos de către Israel a echivalat cu transferarea „făgăduinței” la neamuri: Biserica este, mai întâi de toate, „Biserica neamurilor” (*ecclesia ex gentibus*). În viziunea teologului și patrologului rus, „chemarea neamurilor” înseamnă că elenismul a devenit binecuvântat de Dumnezeu – nicidecum un „accident istoric”, ci o lucrare divină providențială, la fel ca și Vechiul Legământ, selectarea lui Israel ca „poporul ales” al lui Iahve. „În orice caz – adaugă Părintele Florovsky – rămâne cert faptul că Evanghelia ne-a fost dată tuturor și pentru totdeauna în limba elină. Aceasta este limba în care noi ascultăm Evanghelia în toată integritatea și deplinătatea sa. Aceasta nu înseamnă și nu poate însemna, desigur, că Evanghelia este intraducibilă – ci că ea se traduce întotdeauna din limba greacă (s.n.)” (G. Florovsky 1972:32).

Devenind o permanență a Tradiției Bisericii, o categorie *sine qua non* în formularea și expunerea corpului său doctrinar, nu se poate spune că prezentarea Revelației în limba elenismului istoric „restricționează” în vreun fel Revelația. Dimpotrivă, „ea demonstrează exact opusul –

că această limbă deține anumite resurse și puteri care au ajutat la expunerea și formularea Revelației.” Are loc o transformare, o transfigurare a limbajului omenesc, care face ca toate acele cuvinte ale definițiilor dogmatice să nu mai fie „simple cuvinte”, ce pot fi înlocuite cu altele, ci „cuvinte veșnice”, cu neputință de înlocuit. Rezultă o *philosophia perennis*, „ceva etern și absolut în gândirea” Bisericii (*Ibid.* p. 33).

Cele afirmate mai sus nu trebuie înțelese în sensul că Biserica a „eternizat” un sistem filosofic aparte – atrage atenția Părintele Florovsky. Dogmatica creștină însăși este singurul „sistem filosofic” adecvat, iar „eclectismul” său se traduce în aceea că, deși au fost acceptate și receptate teme concrete aparținând filosofiei eline, tocmai prin această receptare ele au fost modificate în chip esențial. Terminologia filosofică greacă este menită să răspundă acum la probleme ce țin de o cu totul altă experiență, și din acest motiv elenismul a privit creștinismul ca pe ceva exterior, Evanghelia creștină fiind pentru ea „nebuie” (*moria*) (I Cor. 1, 23). În continuare G. Florovsky chiar enumeră câteva din temele esențiale diferite: ideea creaturalității lumii; intuiția creștină a istoriei ca împlinire creatoare unică, în sensul unei mișcări de la un început către un sfârșit; înțelegerea omului ca persoană, de neconceput în gândirea greacă, pentru care *prosopon* era o simplă mască; în fine, mesajul Învierii cu trupul, ce provoacă de-a dreptul „spaimă” elenilor (vezi discursul Sfântului Apostol Pavel în areopag) (*Ibid.* p. 34). Chiar dacă s-a vorbit de o „sinteză” între creștinism și elenism, înțelesul exact al acesteia este următorul: „Receptarea creștină a elenismului nu a însemnat doar o servilă absorbție a unei moșteniri păgâne nedigerate. A fost mai curând o *convertire* (s.n.) a cugetului și inimii eline. [...] Elenismul a fost despicat teribil de sabia Revelației creștine, și prin aceasta a fost polarizat pe de-a-ntregul” (G. Florovsky 1973:123).

Pe scurt, în acest fel se prezintă concepția Pr. Georges Florovsky despre „elenismul creștin” ca o categorie perenă a Bisericii. Asupra implicațiilor acestei concepții, cu plusurile și minusurile sale, vom reveni într-un număr viitor, atunci când vom analiza comparativ „elenismul” lui Georges Florovsky cu „românismul” lui Dumitru Stăniloae. În chip sintetic, mai precizăm doar următoarele: polemizând direct cu teoria „simplificatoare” a „acutei elenizări” a „creștinismului biblic”, de nuanță semitică, promovată de Adolf von Harnack, Părintele Florovsky și-a centrat teza „noului elenism”, „drastic încreștinat” sau „îmbisericit”, pe trei puncte principale: 1) credința se afirmă întotdeauna într-un „sistem filosofic”; 2) gândirea semitică nu se opune în mod radical elenismului, deoarece inclusiv iudaismul din timpul lui Iisus era unul elenizat; 3) filosofia elenă a reprezentat mediul propice, chiar providențial, în care creștinismul și-a putut formula și expune propria sa experiență.

Bibliografie (selectiv): Vl. Lossky (1998a), *După chipul și asemănarea lui Dumnezeu*, trad. Anca Manolache, Humanitas, București; Vl. Lossky (1998b), *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, trad. Vasile Răducă, Bonifaciu, f.l., 157-167; H. Alivisatos (ed.) (1939), *Procès-Verbaux du Premier Congrès de Théologie Orthodoxe*, Pyrsos, Atena, 212-231 și 238-242; Ioan I. Ică jr., „*Patristica și teologia modernă*”, în *MA* 27 (1982), nr. 10-12, 707-714; G. Williams (1993), „The Neo-Patristic Synthesis of Georges Florovsky”, în A. Blane (ed.), *Georges Florovsky, Russian Intellectual and Orthodox Churchman*, SVSQ, Crestwood, New York, 287-340; G. Florovsky (1972), „Revelation, Philosophy and Theology”, în *The Collected Works of Georges Florovsky*, vol. I, Nordland Publishing Company, Belmont, Massachusetts; G. Florovsky (1973), „Christianity and Civilization”, în *The Collected Works of Georges Florovsky*, vol. II, Nordland Publishing Company, Belmont, Massachusetts.

Lect. Dr. Ciprian Iulian TOROCZKAI

PREOȚI DIN BANAT ȘI CRIȘANA în închisori și în deportare în anii 1916-1918

(urmare din p. 4)

tombrie 1917); Romul Vățian din Ghioroc (deportat în jud. Sopron, 9 septembrie 1916-9 martie 1917).

Din Bihor: Florian Hajdău din Hidișelul de Sus (închis, dar nu se cunoaște locul și perioada detenției).

Din Satu Mare: Ignatie Chirvai din Amați-Sat (deportat în Sopron, 20 ianuarie 1917-6 ianuarie 1918); Gheorghe Sinco din Carei-Satu-Mare (închis în Satu Mare, 15 martie 1917-4 octombrie 1918).

*

În afară de aceștia, în părțile de vest ale României, mai mulți preoți au avut de îndurat mari suferințe din partea trupelor maghiare bolșevizate ale lui Kuhn Bela în ultimele luni ale anului 1918, până în primele luni ale anului 1919. Consemnăm și numele acestor martiri ai neamului: Cornel Abrudan din Pișcolț, jud. Satu Mare, arestat la 20 martie 1919 și dus în lanțuri la Budapesta, de unde a fost eliberat de armata română intrată în Ungaria abia la 5 august 1919; Valentin Coposu din Bobota, tatăl cunoscutului om politic Corneliu Coposu (arestat la 22 martie 1919 și închis în Șimleul Silvaniei, apoi la Nyregyhaza și la Budapesta, de unde a reușit să fugă; a fost salvat de armata română la 9 iunie 1919); Dumitru Cionca din Bărsău Mare, jud. Satu Mare (închis în 1919, dar nu se știe în ce perioadă); Dumitru Coroian, protopop în Santău, jud. Satu Mare (închis în 1919, dar nu se știe în ce perioadă); Aurel Ghilea din Iaz-Sălaj (închis în 1919, dar nu se știe în ce perioadă); Alexandru Mirișan din Călinești, jud. Satu Mare (arestat la 15 martie 1919 și închis la Seini, apoi la Satu Mare; a fugit în 2 aprilie 1919, când a fost salvat de armata română); Alexandru Munteanu din Tileagd, jud. Bihor (s-a refugiat în 15 februarie 1919, pe când se încerca arestarea lui; s-a refugiat în Arad, Lipova și Sibiu, și s-a reîntors acasă la 15 mai 1919 cu armata română); Aurel Munteanu (s-a refugiat în 29 ianuarie 1919, fiind salvat de trupele românești; o fetiță de nouă luni i-a fost omorâtă); Emil Pereni din Boroda Mare, jud. Bihor (a reușit să fugă pe când urma să fie arestat, în Joia Patimilor și a fost salvat de armata română în Sâmbăta Patimilor); Ioan Pușcariu din Apatcu, jud. Satu Mare (salvat de armata română); Gheorghe Rocsin din Tinca, jud. Bihor (arestat în biserică în Săptămâna Patimilor; un tribunal maghiar bolșevic l-a condamnat la moarte, dar a fost salvat de armata română); Ioan Silaghi din Valea Vinului, jud. Satu Mare (salvat de armata română); Teodor Tărău din Săcădat, jud. Bihor (a reușit să fugă pe când urma să fie arestat; a fost eliberat de armata română în ziua de Paști). Zeci de alți preoți au fost arestați, alții au reușit să fugă din parohiile lor.

Din nefericire, câțiva preoți au fost împușcați: Atanasie Conceat, absolvent de teologie, din Deta, jud. Timiș (străpuns cu baionetele și apoi împușcat, alături de alți români și sârbi, la 4 noiembrie 1918); Mihai Dănilă din Dijir-Bihor (schingiuit și apoi împușcat la 14 februarie 1919); Ioan Vasile Filip din Lazuri, jud. Bihor, absolvent de teologie și învățător confesional (împușcat în Marghita în 1919); Cornel Gavriș din Boinești, jud. Satu Mare (decedat în urma suferințelor din primăvara anului 1919); Cornel Leucuța (30 de ani) și Cornel Popescu (33 de ani), ambii din Șimand-Brad (schingiuiți și apoi legați cu sârmă, au fost aruncați într-un canal, în comuna Socodor, jud. Arad la 9 aprilie 1919, în Săptămâna Patimilor); Dumitru Popa din Comlăuș, jud. Arad (condamnat la moarte, dar salvat de armata română); Ioan Pușcariu din Apatcu, jud. Satu Mare (condamnat la moarte, dar salvat de armata română); Isidor Silaghi din Bicău, jud. Satu Mare (40 de ani, schingiuit și apoi ucis la 15 februarie 1919); Augustin Târziu din Chereleș, jud. Arad (arestat în ziua de Paști 1919 și dus la Budapesta, unde a fost ucis); Ioan Vlădescu din Sacoșu Mare, jud. Timiș. Tot aici trebuie să îl consemnăm și pe preotul ardelean Ioan Opriș din Cristeș, azi cartierul Oprișani din Turda (împușcat de jandarmii maghiari la 20 octombrie 1918, pe când urma să înființeze un „sfat național român” în comună).

Așadar, Biserica noastră a dat „martiri” pentru neam și în părțile de vest ale țării, pe care trebuie să-i cinstim după cuviință.

De la scara lui Iacob la Scara dumnezeiescului urcuș

Postul Mare, dincolo de a fi o perioadă de nevoiță și de înfrânare, este *scară către cer*, este părtașia la timpul și spațiul îngerilor, o realitate dinamică care se desfășoară între cer și pământ. Nu poate omul să cunoască slava lui Dumnezeu dacă nu s-a conformat vieții îngerești.

A vorbi astăzi despre îngeri, cu atât mai mult despre îngeri în trup, este mai degrabă catalogat de către mulți a fi un subiect desuet – cu toate că o puternică mișcare de factură New-Age încearcă să readucă în actualitate prezența îngerilor ca formă de terapie [Doreen Virtue, *Terapia cu îngeri. Manual practic*, Ed. Adevărul divin, Brașov, 2011, 328 p.] –, dar acest lucru nu știrbește cu nimic importanța sa în viața duhovnicească, ci relevă o profundă desacralizare a lumii, o îndepărtare de la subtilitățile duhovnicești ale existenței umane.

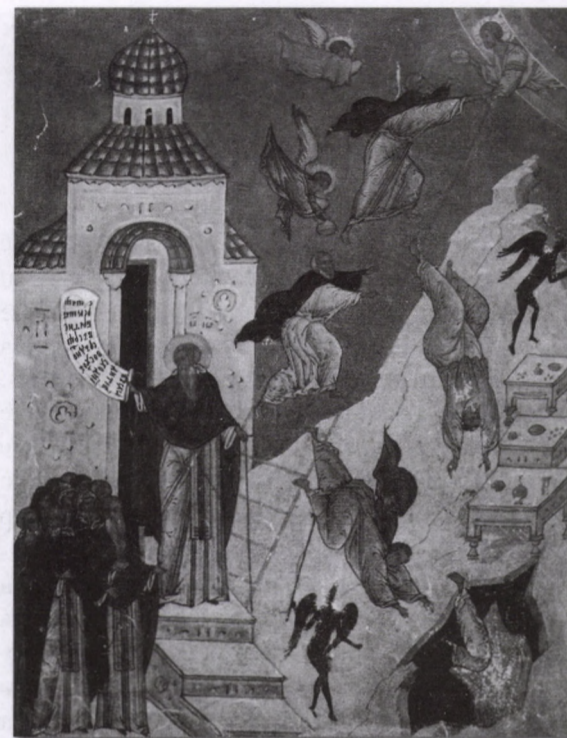
În acest sens, trebuie adusă în atenția omului una dintre cărțile definitorii ale spiritualității răsăritene, un manual de viață duhovnicească, în care, „în cuvinte simple, dar cu un conținut adânc, Sfântul Ioan Scărarul descrie cu multă atenție și precizie lupta duhovnicească din suflet, din minte și din inimă, a celui care se străduiește să urce spre Dumnezeu prin împlinirea poruncilor dumnezeiești, prin curățirea de patimi și cultivarea virtuților” [Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Cuvânt înainte”, în *Filocalia sfintelor nevoițe ale desăvârșirii*, vol. IX, EIBMBOR, București, 2013, p. 5]. *Scara dumnezeiescului urcuș* a fost scrisă de Sfântul Ioan Scărarul la cererea făcută de Sfântul Ioan din Raith pentru a servi drept sprijin monahilor nevoitori. Din rândurile cărții reiese buna cunoștere pe care autorul acesteia o avea despre complicatele stări sufletești la care pot ajunge feluritele firi omenești.

Scara – simbol al întâlnirii omului cu Dumnezeu

Scara Sfântului Ioan este culmea înțelegerii duhovnicești nu doar pentru faptul că regăsește aspecte de o subtilitate duhovnicească extraordinară, ci și pentru că întregește simbolistica pe care imaginea „scării” a dobândit-o de-a lungul veacurilor.

Scara, în sensul ei simbolic – adică de liant între două realități –, se definește ca puntea care leagă Cerul de pământ. În Vechiul Testament apare foarte bine conturată această idee în momentul în care Iacov, ieșind din Beer-Șeba spre Haran, ajunge la un loc unde se pune să doarmă (Fc 28, 10-22). „Și luând una din pietrele locului aceluia și punându-și-o capătai, s-a culcat în locul acela. Și a visat că era o scară sprijinită pe pământ, iar cu vârful atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau și se pogorau pe ea” (Fc 28, 11-12). Aflând Iacov glasul lui Dumnezeu Care-i făgăduise pământul unde se afla, a dat locului aceluia numele *Betel*, „casa lui Dumnezeu”. Astfel, *casa lui Dumnezeu* este locul în care cerul este unit cu pământul, în care sălășluiește Dumnezeu în chip tainic și în care îngerii sunt casnicii Săi.

Tradiția creștină a văzut în scara lui Iacov pe Sfânta Fecioară Maria, care, născând pe Dumnezeu, a coborât Cerul în pântecul său fecioresc, devenind astfel „Scară cerească”. Cu toate acestea, în Hristos se împlineste profeția Vechiului Testament, căci Fiul lui Dumnezeu S-a pogorât pe pământ, luând trup din Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, și S-a înălțat de-a dreapta Tatălui, în chip de Înger de Mare Sfat (Is 9, 5), vestind mântuirea pe care a adus-o la toată lumea prin moartea Sa pe Cruce și prin Învierea Sa. Astfel,

Hristos Se face începătură vieții celei veșnice (cf. 1 Co 15, 21.23), iar cei ce-L urmează se împărtășesc de aceasta.

Urmarea lui Hristos – *scara către cer* – înseamnă „a fi pe cale” în mod *voit*, *asumat* și *statornic*. Prin propriile sale puteri, omul nu poate acestea, deoarece este nestatornic, schimbător și, de cele mai multe ori, neputincios. Dar întâlnirea cu Dumnezeu nu presupune numai efortul omului de a escalada, ci și coborârea lui Dumnezeu spre a-L trage la

(continuare în p. 9)

Nicolae-Toma POSA

Donatismul și ispita puritanismului sau când nu învățăm nimic din ce ni se întâmplă

Un fel de pretext

Anul omagial al unității de credință și de neam ne invită să celebrăm solemn și responsabil aniversarea centenarului Marii Uniri, dar și să luăm aminte la posibilele fisuri care pot afecta grav și iremediabil acea *ἐνότης τῆς πίστεως* invocată la fiecare Sfântă Liturghie. Acest aspect al aniversării se dovedește prioritar în măsura în care devine tot mai pregnantă îndărătnicia cu care, de două mii de ani, sub pretextul unei rigori morale, încercăm să ne distingem și să dezvoltăm în Biserică mișcări centrifuge, bisericuțe sau „ecclesii”, a căror existență o alimentăm doar pentru a ne satisface propriile noastre vanități de a fi nu doar icoane ale chipului dumnezeiesc cu care ne-a cinstit Creatorul, ci și mici dumnezei cu suite îngerești cărora le substituim comitete mai mult sau mai puțin decorative, cu funcții reale sau inventate, care să slujească acestor orgolii. Astfel, suntem martorii apariției unor „alternative” pentru parohiile constituite în structura firească și legitimă a Bisericii. Dar nu alteritatea sau diversitatea în opinie ar fi o problemă, ci tentația ultimă a eccliziocrației pe care o evidențiază Andrei Cornea, și anume:

„obsesia fundamentală a tuturor «ecclesiilor» este unitatea și totalitatea. Orice «ecclesie» aspiră să devină *Ecclesia*, să unifice întreaga umanitate și să cristalizeze, singură, întreaga conștiință. Or, în realitate, cu cât o «ecclesie» se arată mai dominatoare și cu ambiții totale mai vădite, cu atât mai mult va trezi ea rezistențe și va prilejui constituirea unor *contra-ecclesii*. Rezultatul: apar numeroase «ecclesii», toate mănate de ambiții de unitate absolută în interior și de dominație absolută în exterior; ceea ce duce la schismă în interior și la război sfânt în exterior” (Andrei Cornea, *Eccliziocrația. Mentalități culturale și forme artistice în epoca romano-bizantină (300-800)*, București, 1998, p. 41).

Aceste mișcări „alternative” au pretenția de a fi dacă nu „unica opțiune”, atunci măcar „cea mai bună alegere”, iar istoria ne dovedește că este inevitabil un conflict între noile ecclesii și structura tradițională și legitimă a Bisericii. Situația este și mai alarmantă acum, când la nivelul societății devine tot mai vocală așa-numita generație a „fulgilor

de nea”, tineri deosebit de fragili, „cu toleranță redusă la frustrare și o capacitate scăzută de a face față momentelor grele din viață. Chiar și nivelul lor de empatie pare să fie foarte diminuat, pentru că în Universul lor interior este o stare de neputință de care nu sunt conștienți adesea” (Alexandra Constanda et al., „Cum a apărut generația «fulgi de nea», tinerii hipersensibili, veșnic nemulțumiți și ofenși de cele mai banale lucruri”, în *Adevărul*, nr. 7.02.2018). Indignați din principiu și prea lesne ofenși de orice îi înconjoară, acești membri ai Bisericii sunt mobilizați de un criticism nefondat și insistă pe fisurile inerente ale vieții ecleziale. Acuzând lipsuri și situații incompatibile cu vocația de creștin, tinerii hipersensibili se autovictimizează și după ce epuizează desființarea adversarului, vărsându-și amarul în mediile de socializare cu postări impertinente, se refugiază sub umbrela acestor „alternative”, unde se simt aleși, speciali, importanți și protejați.

Tot mai puținii tineri ai Bisericii noastre sunt vizați în mod pervers de tentația unei deveniri rapide care să le ofere ceea ce societatea le refuză: recunoașterea. Dar sub pretextul unei evlavii extreme și al unei comuniuni utopice euforia și energia tinereții sunt deturnate spre depersonalizare și deformare a propriilor repere, spre îmbrățișarea pietismului, zelotismului, (pseudo-)intellectualismului, elitismului și criticismului – fenomene observate și combătute cu blândețea sa caracteristică de către Părintele Sofian Boghiu acum aproape două decenii (Arhim. Sofian Boghiu, *Smerenia și dragostea, însușirile trăirii ortodoxe*, ed. a II-a, București, 2002, p. 170 ș.u.).

Eșecul major al celor ce alimentează astfel de ecclesii constă în neputința de a înțelege că au depășit biologic, psihologic și mai ales spiritual această etapă a copilăriei duhovnicești în care ne jucăm de-a sfințenia, mimând gesturi cu iz bizantin sau practicând un manierism pseudo-isihașt. Iporozia ne împiedică să acceptăm faptul că aceste pomiri sunt simple faze pe care într-un fel sau altul le are, la un moment dat, orice creștin, mascând în același timp (conștient sau nu) că viața spirituală acoperă un întreg spectru de trăiri: de la zelul neofitului la blazarea sau răcirea credinței, și de la descurajarea în fața necazurilor vieții la acceptarea unei Pronii pe care de cele mai multe ori nu o înțelegem.

Nevoia unui program liturgic special și separat, polarizarea în jurul unei figuri excentrice, pe jumătate sanctificată, parțializarea mesajului evanghelic, tonul radical sau, dimpotrivă, ecumenismul prost-înțeles și aplicat fără discernământ, predispoziția la fragmentare în alte bisericuțe mai mici, cu agende și mai extremiste sunt toate semnele unei stări nefirești pe care un grup o întreține dintr-un interes neformulat, dar foarte transparent: nevoia de atenție.

Din păcate, experiența bimilenară a Bisericii ne-a dovedit de nenumărate ori că nu putem să rupem acest cerc vicios decât printr-un act brutal – indiferent de eufemismul folosit –, și anume: întreruperea comuniunii cu facțiunea respectivă. Dar din fericire, în înțelepciunea ei, ierarhia a încercat și insistă, pentru cât mai mult timp cu putință, să țină cât mai aproape aceste bisericuțe pentru a le oferi celor seduși de pseudorigoarea creștină – fanatizată sub varii pretexte – posibilitatea să atingă maturitatea duhovnicească și să înțeleagă că adevărata cale de mijloc a credinței nu poate fi văzută ca un compromis, ci ca evitare a extremelor și dezbrăcare a Ortodoxiei de orice ideologie care ne-ar deturna de la adevărata noastră chemare de a deveni fii după har ai lui Dumnezeu.

Prin urmare Biserica nu se confruntă pentru prima dată în istorie cu delimitarea puritanilor și respingerea apriorică a oricărei forme de control sau cenzură teologică, ceea ce duce în timp la aberații, deviații și gesturi extreme și într-un astfel de context găsim potrivită rememorarea unei suite de momente din viața comunităților creștine din nordul Africii la finele Antichității.

Donatismul sau rigoarea fără discernământ

Deși era considerată de la bun început o instituție teandrică, dorită, întemeiată și cărmuită în chip tainic de Dumnezeu, Biserica, infailibilă în sine ca extensiune a Trupului lui Hristos – Capul ei, se confruntă de-a lungul istoriei cu o problemă caracteristică tuturor organismelor vii: mutația sau, în cazul nostru, alterarea unității prin dezbinare

(continuare în p. 9)

Dr. Dragoș BOICU

Tu însă, când te rogi (Mt. 6, 6)

O istorioară din *Sefer Zohar* („Cartea spendorii”) ne spune că, la un moment dat, Atotputernicul a chemat la El toate literele alfabetului, cu intenția de a alege una dintre ele spre a fi pusă „în capul Cărții”, spre a fi pusă drept literă de început a Bibliei. Binențeles, fiecare a încercat să aducă o serie de argumente care să-i permită accesarea la mult-râvnitul statut. Unele au vorbit despre forma lor, altele despre cuvintele în componența cărora intră, despre povestirile care încep cu una sau alta dintre litere, nefiind neglijată nici în-cărcătura numerologică a fiecăreia dintre ele. A câștigat litera *bet* (adică *b*), unul dintre argumente fiind acela că este litera de început al cuvântului *beraha* („bine-cuvântare”) și – îndrăznim să adăugăm noi, în afara *Zoharului* – datorită faptului că este litera de început a cuvântului *beit* („casă”). Și astfel, în limba ebraică, Biblia începe cu un cuvânt a cărei literă inițială este *bet*, începe cu *Bereșit* („La început”).

Or, cuvântul *beit* („casă”) ne îndreaptă gândurile spre Betleem, adică spre *Beit Lehem* („Casa Pâinii”, cum se numește în ebraică), locul unde s-a născut Domnul Hristos. În acest sens, să ne amintim cuvintele Mântuitorului: *Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce va crede în Mine nu va înseta niciodată! Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi! Căci Trupul Meu este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură! Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el* (In 6, 35, 54–56).

Revenind la povestioara din *Zohar*, aceasta ne atenționează că era vorba despre alegerea primei litere a Bibliei, nu din alfabet. Și continuă spunându-ne că Dumnezeu, în atotștiința Sa, a constatat atunci că o literă nu s-a prezentat la acel „concurs”; a fost vorba despre litera *alef* (adică litera *a* din română), care nu venise din smerenie. Ca răsplată pentru smerenia sa, Tatăl ceresc a decis ca *alef* să fie pusă ca primă literă din alfabet. Numai că asta nu este totul; din binecuvântate pricină, *Zoharul* are patru tipuri de exegeză biblică, anume *Peshat* (înțelesul literal), *Remez* (aluzia), *Derash* (analogia) și *Sod* (înțelesul mistic), iar inițialele celor patru cuvinte alcătuiesc expresia PaRDes („Paradis”). Expresia a devenit reprezentativă pentru cele patru interpretări, dintre care cea mistică este privită ca fiind cea mai importantă dintre toate (<https://www.dvartora.ro/onoarea-lui-dumnezeu-haftara-bereshit-5776/> accesat 22. 02. 2018).

Având ca reper toate acestea, am mers mai departe pe calea exegezei și altfel am aflat că Părintele ceresc nu numai că a pus litera *alef* ca literă de început, ci a decis ca *alef* să fie literă mută. De ce? Pentru că prima datorie a credinciosului este să-L caute pe Dumnezeu, iar această căutare se face în tăcere (Constantin Ittu, *Instantia Crucis*, apare cu binecuvântarea ÎPS Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, Sibiu, Editura Andreiana, Editura Universității „Lucian Blaga” Sibiu, 2017, p. 11).

Iar, dacă Iisus a spus: *Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc* (Mt 5, 17), atunci tot tâlcul rândurilor de mai sus se cuvine să-și găsească o continuare. Iar această continuare, credem noi, se poate găsi în sfatul pe care Blândul Păstor l-a dat oilor sale duhovnicești: *când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție* (Mt. 6, 6). Iată cum putem înveșmânta, cu ajutorul Celui de Sus, litera *alef*, cea mută, în veșminte creștinești, *Că Eu sunt Domnul și nu M-am schimbat și voi n-ați încetat să fiți fiii lui Iacov* (Maleahi 3, 6).

Dr. Constantin ITTU

Ion I.C. Brătianu și Dr. Elie Miron Cristea – primul Patriarh al României. Scurtă prezentare (II)

Ionel (Ion I.C.) Brătianu a avut și un rol important în dezvoltarea instituțională a Bisericii Ortodoxe Române. Era, de altfel, natural pentru el, atât ca fiu al Bisericii Ortodoxe, cât și ca prim-ministru, să fie interesat de soluționarea problemelor ei. În acest scop înfățișăm pe scurt relațiile de prietenie și colaborare cu întâistătătorul Bisericii Ortodoxe Române, care, după Marea Unire, a fost Dr. Elie Miron Cristea, mai întâi ca mitropolit primat (ales în 18/31 decembrie 1919) și ca patriarh din 1925.

Un prim episod, din ansamblul relațiilor dintre cele două marcante personalități, s-a desfășurat la Sibiu, în 1905, cu ocazia inaugurării Muzeului Societății ASTRA, când s-a și vernisat o expoziție etnografică românească, rod al eforturilor societății românilor ardeleni, realizată prin străduința lui Miron Cristea. Printre primii vizitatori din Regat ai acestei expoziții s-au numărat frații Brătieni, Ionel, Dinu și Vintilă, apoi Nicolae Iorga, Nicolae Filipescu și alte personalități românești, de a căror prezență Miron Cristea, organizatorul ei, se declara, în toate ocaziile, mândru și fericit [Ion Rusu-Abrudeanu, *Patriarhul României Dr. Miron Cristea, înalt regent*, București, f.a., p. 138].

Un alt episod l-a reprezentat Expoziția jubiliară de la București, din luna iunie a anului 1906, organizată cu prilejul împlinirii a 40 de ani de domnie a regelui Carol I. [C.I. Stan, *Patriarhul Miron Cristea...*, p. 77] După mai multe dispute avute cu autoritățile maghiare, lui Miron Cristea, pe atunci asesor (consilier) al Mitropoliei Ardealului, i s-a permis să participe la manifestările din capitala României, ca reprezentant al Sibiului. La deschiderea festivă a expoziției bucureștene a participat și Octavian Goga, alături de membrii familiei lui Partenie Cosma, familie din care făcea parte și viitoarea sa soție, Hortensia. Miron Cristea i-a logodit pe cei doi în pavilionul expoziției. Cuvântarea pe care a rostit-o cu această ocazie a fost interpretată de autoritățile maghiare și considerată un îndemn spre unirea tuturor românilor. [Elie Miron Cristea, *Note ascunse. Însemnări personale (1895-1937)*, ediție îngrijită de Maria și Pamfil Bîlțiu, cuvânt înainte de dr. Gheorghe Bodea, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1999, p. 48] De la București, Miron Cristea a însoțit la Craiova *Reuniunea de cântări din Sibiu*, discursurile sale conținând mesaje care îndemneau românii spre unire. [Ibidem] Alături de Octavian Goga și de membrii familiei lui Partenie Cosma, Miron Cristea a făcut o vizită la Florica, lângă Pitești, la conacul familiei Brătianu. Au fost invitați acolo de către Vintilă Brătianu, iar la întâlnire au participat toți cei trei frați Brătianu. [Ion Rusu-Abrudeanu, *op. cit.*, p. 168] Pentru că la Florica era înmormântat Ion C. Brătianu, delegația a depus la mormântul acestuia o coroană de flori, iar Miron Cristea a rostit o rugăciune pentru odihna sufletului celui care a luptat pentru consolidarea unirii Principatelor. A rostit, apoi, și o rugăciune pentru membrii familiei, în mod special pentru Ion I.C. Brătianu, „rugând pe Dumnezeu să-i dea putere spre a putea completa și desăvârși unitatea națională a tuturor românilor.” [Ibidem] La terminarea rugăciunii, Ionel Brătianu, oarecum măgulitor, dar și profetic, a rostit cuvintele: „Iar Cuvioșia ta să ajungi cel mai mare ierarh în fruntea Bisericii acestei Români mărițe.” [Marin Radu Mocanu, „Miron Cristea și Vechiul Regat”, în *Sangidava*, nr. 1/2007, p. 75] Din cursul evenimentelor vedem că Dumnezeu a împlinit ambele doriri.

În anii următori, Ionel Brătianu și Miron Cristea s-au întâlnit de mai multe ori la Sibiu. Aceste relații prietenești le consemnează Miron Cristea în Însemnările sale [Vezi Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice privind perioada 1918 – 1939*, Sibiu, 1989, p. 322-323]. În decembrie 1909, Miron Cristea a fost ales episcop de Caransebeș. Autoritățile maghiare refuzau să îl recunoască din pricina activității naționale românești și pentru relațiile pe care le avea cu oameni politici din România, mai ales cu Ionel Brătianu.

Sfârșitul Primului Război Mondial a adus României, ca o răsplată a jertfelor eroilor români, dar și a luptelor din arena politică europeană, Marea Unire din 1 decembrie 1918 și realizarea României Mari.

Imediat după ziua Unirii, luni, 2 decembrie 1918, în sala tribunalului din Alba Iulia, s-au întrunit membrii Marelui Sfat Național pentru a desemna reprezentanții delegației ce avea să înmâneze regelui Ferdinand, la București, actul

† I. P. S. S. MIRON
PATRIARHUL ROMÂNIEI

Unirii. Aceștia au fost: episcopul ortodox al Caransebeșului, Dr. Elie Miron Cristea, cel greco-catolic de Gherla, Iuliu Hosu, Vasile Goldiș și Alexandru Vaida Voievod. Delegația Marelui Sfat urma să prezinte Regelui hotărârile Marii Adunări Naționale de a se uni cu România. [Foaia Diecezană, Caransebeș, XXXIII, 1918, nr. 49 din 16 decembrie, p. 3]

Primirea impresionantă din Gara de Nord de care s-a bucurat delegația ardeleană, a avut loc vineri, 1/14 decembrie 1918, la ora 5 după-amiază. Din partea conducerii României au fost prezenți: președintele Consiliului de Miniștri Ion I.C. Brătianu, membri ai Guvernului, generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General Român, reprezentanții Academiei Române și alte oficialități. [Constantin Stan, „Elie Miron Cristea și prezentarea actului Unirii regelui Ferdinand”, în *Angustia*, nr. 6, 2001, Editura Carpaților Răsăriteni, Sfântul Gheorghe, 2001, p. 147] Au rostit cuvântări președintele Consiliului de Miniștri și primarul Capitalei. Ionel Brătianu a vorbit despre însemnătatea momentului și despre dorința de unitate a românilor de pretutindeni, o dorință împlinită. I-a răspuns episcopul Miron: „Noi, românii de dincolo de Carpați, am venit adeseori pe aici, am călcat de multe ori pe pământul sfânt al patriei-mame. Am venit toți îndemnați de o necesitate superioară, și anume de a ne recrea sufletește și a ne oțeli inima, spre a putea rezista mai ușor asupririlor ce ne așteptau acasă, în patria de până ieri-alaltăieri...” [Drapelul, Lugoj, XVIII, 1918, nr. 133 din 15/28 decembrie, p. 1-2]

În 2/15 decembrie 1918 a avut loc la Mitropolie un Te-Deum de mulțumire, apoi, în jurul orei 12⁰⁰, la Palatul Regal, s-au desfășurat festivitățile înmânării Actului Marii Uniri. După această solemnă manifestare, Ionel Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, a oferit un banchet înalților oaspeți transilvăneni, iar seara a urmat un dineu de gală organizat la Palatul Regal. Consemnăm aici discuția particulară, într-un salon privat, a regelui Ferdinand și a președintelui Consiliului de Miniștri, Ionel Brătianu, cu secretarul eparhial al episcopului Miron, dr. Cornel Corneanu. S-a discutat despre situația românilor din Banat, a Episcopiei Caransebeșului și despre personalitatea episcopului Miron Cristea, după care Regele Ferdinand i-a declarat interlocutorului său: „Am ținut să verific informațiile bune ce aveam privitoare la persoana episcopului Caransebeșului. Și prin cine altul le puteam verifica mai bine decât prin însuși secretarul său. Sper, deci, că nu vă veți supăra dacă vi-l vom lua pe episcopul Cristea, făcându-l mitropolit-primat.” [I. Șandru, *op. cit.*, p. 122]

Pr. Lect. Univ. Dr. Radu TASCOVICI

Donatismul și ispita puritanismului

(urmare din p. 7)

(διαμερισμός), exact cum anticipase Mântuitorul nostru (Lc 12, 51-52). Încă din primul secol creștin apar o serie de comunități cu anumite particularități care le înstrăinează de kerigma propovăduită de către Sfinții Apostoli în Orientul Apropiat și în bazinul Mării Mediterane.

Pe fondul persecuțiilor din a doua jumătate a secolului al III-lea și începutul celui următor au început să se contureze disensiuni pe marginea reprimirii apostaziilor în comuniunea Bisericii, care au servit ca pretext pentru reglarea unor probleme de autoritate a episcopilor din Italia și nordul Africii. Ca și în cazul novațienilor și al melitienilor, apariția donatiștilor este strâns legată de manifestarea legitimă a unui rigorism religios care a eșuat în cele din urmă într-o serie de ostilități și atrocități.

Când împăratul Dioclețian încercase în timpul marii persecuții (303-305 d.Hr.) să elimine creștinismul și prin distrugerea cărților folosite în cult și a Sfințelor Scripturi, membrii Bisericii din Africa și în special clericii s-au confruntat cu o grea decizie morală, deoarece toate opțiunile erau tragice: fie predau și, indirect, distrugeau Scriptura, fie dădeau alte cărți înșelându-i pe anchetatori, dovedindu-se ei necinstiți, fie sufereau martiriu apărând cărțile sacre (Chapman, John, „Donatists”, în *The Catholic Encyclopedia*, Vol. 5, Robert Appleton Company, New York, 1909. <http://www.newadvent.org/cathen/05121a.htm>; 6.02.2013). Cei ce s-au făcut vinovați de predarea Scripturilor au fost considerați trădători ai credinței (*traditores*), ca unii ce au eșuat să reziste în fața persecuției romane. Chiar și Mensurius, episcopul Cartaginei

în timpul acestei persecuții, a recurs la o înșelăciune și a înmănat reprezentanților proconsulului Anulius mai multe scrieri eretice pe care le prezentase ca fiind cărțile folosite în cult. La sinodul episcopilor din provincia Numidia (Cirta, 5 martie 305) s-a constatat că și alți ierarhi africani procedaseră într-un mod similar (Gordon R. Lewis, „Violence in the name of Christ: The significance of Augustine's Donatist Controversy for Today”, p. 105. http://www.etsjets.org/files/JETS-PDFs/14/14-2/14-2-pp103-110_JETS.pdf; 4.04.2013).

Cu toate acestea facțiunea rigoristă a donatiștilor, numiți astfel după episcopul de Casae Nigra, Donatus Magnus, a extins noțiunea de *traditores* și pentru cei ce nu și-au asumat martiriul și au predat autorităților diferite lucrări în locul Sfințelor Scripturi. Schisma propriu-zisă s-a declanșat în anul 311, când, după moartea lui Mensurius, în fruntea Bisericii din Cartagina a fost hirotonit arhidiaconul Cecilian, la consacrare participând și episcopul Felix de Aptunga, considerat el însuși un *traditor*. Acest fapt a provocat o nemulțumire generală în Numidia și, în consecință, peste 70 de ierarhi s-au reunit în Cartagina și au invalidat alegerea lui Cecilian sub pretextul că fusese hirotonit de un *traditor*, numindu-l în locul său pe Maiorinus, cunoscut drept „domesticus Lucillae” – o aristocrată, despre care se spunea că le plătise acestor episcopi 400 folles (monede de bronz) pentru a-l înlocui pe succesorul de drept al lui Mensurius (Geoffrey G. Willis, *Saint Augustine and the Donatist Controversy*,

SPCK, London, 1950, p. 4-6.). Făcând abstracție de acest ultim detaliu, reacția clerului african trebuie privită în strânsă relație cu eclesiologia Sfântului Ciprian al Cartaginei (†258) potrivit căruia un episcop vinovat de un păcat grav precum apostazia se excludea singur din Biserică și nu putea transmite Duhul Sfânt altei persoane (William C. Weinrich, „Cyprian, Donatism, Augustine, and Augustana VIII: Remarks on the Church and the Validity of Sacraments”, în *Concordia Theological Quarterly*, nr. 4/1991, p. 278).

Cert este faptul că în Cartagina și provinciile nord-africane s-au creat două comunități creștine separate: una păstorită de Cecilian și una condusă de Maiorinus (†313), iar după moartea acestuia din urmă de către Donatus Magnus, care a reușit să escaladeze conflictul, după cum vom vedea în episodul următor.

De la scara lui Iacob la Scara dumnezeiescului urcuș

(urmare din p. 7)

Sine. Primul pas l-a împlinit totdeauna Dumnezeu pentru dragostea Sa de a-l face pe om părtaș vieții îngerilor – împărțășirea de dragostea Preasfintei Treimi –, dar omului îi rămâne libertatea de a voi urmarea chemării. Astfel, viața omului este o continuă solicitare la răspuns, este un continuu apel la parcurgerea acestui interval aflat între chemarea lui Dumnezeu și răspunsul său. „Iată prima treaptă: cel ce ai pășit pe ea, să nu te întorci la cele dinapoi!” sunt cuvintele cu care Sfântul Ioan Scărarul întâmpină pe cei ce au voit a răspunde chemării lui Hristos. Un sfat aparent dramatic – lucru ce nu trebuie exclus –, dar care, de fapt, vizează grija pentru a nu pierde dragostea lui Dumnezeu, care se transformă într-o sete de nestăvilit. *Acela care a cunoscut dragostea lui Dumnezeu, tânjește după ea și o caută cu lacrimi* [cf. Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Ed. Deisis, Sibiu, 2001].

Filocalia și isanghelia

După cum am specificat, cunoașterea nu înseamnă „contabilitate” aridă, ci o cale plină de tensiuni. Omul este culmea măreției creației, căci, în el, spre deosebire de îngeri, materia și spiritul se unesc în chip intim, purtând în sine nesfârșite posibilități de a-L cunoaște pe Dumnezeu. Fiecare cunoaște pe Creatorul Său prin ceea ce îi este propriu. Îngerii, deși au o cunoaștere nemijlocită a dragostei dumnezeiești, nu au experiența lui Dumnezeu prin trup, căci ei sunt în întregime „minți cerești”, după cum Sfântul Dionisie Areopagitul le numește [Sfântul Dionisie Areopagitul, „Despre Ierarhia Cerească”, I, 2, în *Opere complete*, Paideia, București, 1996, p. 15]. Omul, deși este coroana creației și poate să-L cunoască pe Dumnezeu – cât îi este cu putință creaturii – în infinitatea manifestărilor Sale, este purtător de trup și, după căderea în păcat, supus plăcerilor. Numai omul care supune trupul duhului prin lucrarea virtuții poate să se împărtășească de lumina lui Dumnezeu.

Alături de îngeri, omul urcă spre cunoașterea lui Dumnezeu. În acest interval, omul și îngerul își împărtășesc unul altuia experiența proprie fiecăruia, îngerul împlinindu-și chemarea de a-l ajuta pe om în a deveni mediu transparent lucrării lui Dumnezeu în lume, iar omul aducând cu sine întreaga creație – inclusiv îngerii – spre unirea cu Dumnezeu. În acest sens, *omul filocalic* – iubitor de Frumos – devine *inger în trup*, iar îngerul se manifestă ca ființă filocalică prin purtarea sa de grijă. Filocalia și isanghelia – iubirea de Fru-

mos și conformarea la firea îngerilor – sunt fețele aceiași monede, adică dragostea și nevoința spre despătimire (nevoință, adică supunerea propriei voințe voii lui Dumnezeu).

Treaptă cu treaptă alături de îngeri

Prin viață, asemenea unei călătorii, omul se află sub oblăduirea unei călăuze, iar scopul acesteia este conformarea omului la realitatea spre care se îndreaptă. Dacă acesta primește drept călăuză duhul lumii secularizate și se face ascultător acestuia, devine un om lumesc, desensibilizat față de realitatea care trece dincolo de propriile sale simțuri. Călăuza sa este una oarbă duhovnicește, căci ochii săi nu văd cele ale lui Dumnezeu – „dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă” (Mt 15, 14). Dacă însă omul va avea drept călăuză duhul lui Dumnezeu (cf. Evr 1, 14), atunci mintea sa se va înălța spre adâncimile cele greu de pătruns ale Preasfintei Treimi. Astfel, îngerul devine *pedagog și păstor* al omului spre împlinirea menirii sale: îndumnezeirea sau unirea cu Dumnezeu cel în Treime slăvit.

De aceea Sfântul Ioan Scărarul așază la începutul urcușului duhovnicesc, ca primă virtute, ascultarea. Aceasta va servi omului drept întărire în tot ceea ce va face. Deși *Scara* este de multe ori declamată ca fiind destinată exclusiv vieții monahale, nu trebuie trecut cu vederea un lucru esențial: „monahul – cel unic – țintește tocmai înspre această unificare cu Unul” [Maica Éliane Poirot, diac. Alexandru Ioniță, „Introducere”, în *Monahismul creștin în actualitate* (Studia Oecumenica 11), Ed. Andreiana/Presa Universitară Clujeană, Sibiu/Cluj-Napoca, 2017, p. 13]. Din moment ce scopul omului în viață este îndumnezeirea sa, atunci fiecare om trebuie să își împlinească dezideratul monahal (unirea cu Dumnezeu) în locul în care a fost pus, sub ascultarea unei călăuze duhovnicești.

Cele treizeci de trepte ale *Scării* – gândite după numărul celor treizeci de ani de viață ai Mântuitorului dinainte de începerea activității publice – se axează în jurul ascultării, „desprinderea de păcatele din trecut și ferirea de cele viitoare fiind temelia pe care are să se clădească toată creșterea spirituală a omului” [Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, „Introducere”, în *Filocalia*, vol. IX, p. 12]. Asumarea acestei căi echivalează cu purtarea Crucii. „Nimeni care pune mâna pe plug și se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăția lui Dumnezeu” (Lc 9, 62). Prin îndreptarea spre cele dumnezeiești, omul, supunând duhului trupul prin despătimire și cunoscând cele mai presus de minte

prin lumina harului, devine *ambasador al lui Dumnezeu pe pământ*, înălțat cu mintea și cu inima la cele de Sus și prezent în comuniune cu semenii săi pe pământ.

Este Scara un subiect de actualitate?

Din perspectivă secularizată, orice scriere care vorbește despre ființe angelice, despre scop duhovnicesc sau reprezentarea lumii pe trei paliere – Cer, pământ și infern – contrazice evidențele științifice, nu se încadrează în sfera naturalismului. În acest sens, *Scara*, care propune re-poziționarea omului în raport cu Dumnezeu (accentul căzând pe intimitatea relației cu Realitatea transcendentă dumnezeiască), nu este un subiect de actualitate, ci este unul perimat, iar „a vorbi sau a scrie despre îngeri denotă un gust lipsit de măsură pentru arheologie” [Bogdan Tătaru-Cazaban, *Corpul îngerilor. Fragmente dintr-o istorie a ierarhiilor cerești*, Humanitas, București, 2017, p. 18].

Desigur că, într-un anumit sens, această poziție este justificată în prezent, prin simplul fapt că atenția omului este multidirecționată, iar grija pentru Dumnezeu – a Cărui pedagogie, de foarte multe ori, este una extrem de subtilă – se rezumă la vreme de necaz. De asemenea, universul omului actual întrupează într-o formă sau alta realitatea transcendentă. Spațiul virtual este, în definitiv, un paradox de „transcendență” și imanență artificială. Viteza furibundă ce stăpânește veacul acesta parcă întruchipează mișcarea amețitoare a îngerilor. Viața bucuriei veșnice este devansată de „imediatul” prosperității. Mai nou, identitatea asexuată a îngerilor se vrea a fi înlocuită cu denaturarea identității sexuale a omului. Scara lui Iacob este transformată în Turnul Babel, pe treapta ultimă instaurându-se omul. Revelația este transformată într-un construct mental pur uman. *Deși întoarcerea la Hristos este un act de voință, astăzi poartă semnele martirajului*.

Durerea omului contemporan este durerea omului fără origini. A nega realitatea Dumnezeului Creator înseamnă a nega propria ontologie umană, adâncimile cele mai profunde ale ființei. Oricât de mult ar sonda omul, prin instrumente fizice, profunzimile psihologice ale umanității, acest lucru este insuficient, pentru că **omul este o realitate profund duhovnicescă**. Iar cunoașterea de sine echivalează cu urcarea, treaptă cu treaptă, spre unirea cu Dumnezeu. În acest sens, *Scara* este, într-adevăr, un *manual veritabil de dezvoltare personală*, „un urcuș spre delicatețea și sensibilitatea fără sfârșit a omeneșului din om” [Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *op. cit.*, p. 17].

IERARHII ÎN CETATE

ANDREI ȘAGUNA, ANTONIE PLĂMĂDEALĂ și IOAN SELEJAN, trei ierarhi din Mitropolia Ardealului și statura profesională a unui istoric transilvan (I)

Spațiu al științei și culturii definitiv consacrat, al cunoașterii și înțelegerii lumii ăsteia, ISTORIA, nu mai puțin a Transilvaniei, și-a dovedit puterea de pătrundere în diverse segmente și episoade ale vieții societății, dacă nu și în revelarea a numeroase dintre fațetele existențiale aparent minore ale acesteia. Într-o împrejurare tristă, emoționantă și păgubitoare tocmai pentru știința Istoriei - trecerea la cele veșnice a unuia dintre cei mai aplicați istorici transilvani, Gelu Neamțu, cercetător principal I la Institutul de Istorie „George Bariț” din Cluj [A lucrat în colective științifice (pe care le-a și coordonat) care au publicat documente din țară și din străinătate, fundamentale pentru istoria românilor, a publicat volume bine primite, a fost distins cu Premiul Academiei Române (1978). Din anul 2003 a fost conducător al unor teze de doctorat la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. A slujit ADEVĂRUL, cel dedus din DOCUMENTE, istorice, atâtea câte i-au fost la îndemână, coroborate cu tot ce s-a scris înaintea sa despre revoluția și războiul civil pașoptist, și nu numai. Însuși faptul că-i putem asocia istoricului o relație specială cu numitele personalități este un omagiu suprem pe care ne simțim obligați să i-l aducem.], ni s-a pus în față o situație, altfel ușor de descoperit și de cuantificat, care, prin plurisemnificațiile sale trebuie desprinsă dintre altele. Aici ne-am oprit la calitatea istoriei de forță intelectuală, aceea de a atrage atenția celor mai luminate minți asupra

unor subiecți, ori subiecte, fie și așa-zis *locali/locale* semnificative. Câștigul este de toate părțile, prin îmbogățirea subiectelor investigate în primul rând, apoi prin calitatea și cantitatea de cuprindere ale investigatorilor, deopotrivă. Relația istoricului nostru de referință cu ierarhii numiți în titlu, se relevă pe două paliere.

Primul este unul pe care-l construiește istoricul *scriind despre episcopul-lider al românilor pașoptiști și postpașoptiști, ANDREI ȘAGUNA*. Din obligație pur profesională a cercetat extrem de numeroase documente în care personalitatea ierarhului Andrei ocupa un loc central, de mare anvergură în momente cruciale ale istoriei Europei, inclusiv controversate, de care nu se putea face însă nicum abstracție. Andrei Șaguna își înfăptuise marile lucrări în epoca ce-i era în responsabilitate profesională istoricului clujean Gelu Neamțu. În această ipostază – pe care n-o putem asimila cu o pasiune, pentru că abordările istorice nu se pot dezvolta pe terenul sentimentelor – și-a valorificat însă trăsături științifice fundamentale, creative, întâi fiind respectul față de *adevărul înscris și cinstit interpretat*. A investit o strădanie de excepție pentru a pătrunde sensuri noi ale unor date, pentru a le re-citi pe cele cunoscute, a le lansa în discuții pe cele necunoscute încă. Este știut – pe cât de regretabil este – că nu arareori pentru a spune și a susține adevărul, chiar bine documentat, este nevoie și de ...curaj, pe care el l-a avut. Oricât ar părea de

Episcopul Andrei Șaguna, Viena, 1857.
Din Atelierul Curții imperiale din Viena, Kriehuber ciudat, deși sunt câștiguri de mult înscrise în legile deontologiei istoricilor, faptele sus-scrise trebuiau re-subliniate pentru că, fiind adeseori incomode pentru unii, existența, ca și lipsa lor, sunt în stare să strivească nu doar vieți, ci istoria însăși, lăsată pradă intereselor și sentimentelor.

Cercetător științific Ana GRAMA

Un chip de lumină și har: Episcopul Ioan Mihălțan

S-au împlinit în acest an 10 ani de la trecerea la cele veșnice a celui ce a fost episcopul Oradiei, Ioan Mihălțan (27 sept. 1926 – 17 martie 2008), un om deosebit, cu o puternică personalitate, care a marcat viața bisericească din Bihor și Sălaj vreme de 17 ani și care a lăsat amintiri neșterse în inimile tuturor.

L-am cunoscut pe vlădica Ioan în anul 1982 pe când eram student la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, iar dânsul ne era profesor la Catedra de Îndrumări Misionare.

Fiind capelan, încă de la început m-am apropiat de el, pentru că în fiecare zi de miercuri dimineața slujea Sf. Liturghie în Capela Institutului. Era ceva sacrosant pentru el, niciodată în cei patru ani nu l-am văzut să lipsească de la altarul Capelei miercurea, iar în fiecare seară când se afla la Sibiu – pentru că de vineri până duminică se ducea la parohia Ohaba unde era preot paroh – venea la Catedrală și lângă un stâlp din pronaos asculta slujba Vecerniei.

Când plecam la practica agricolă la începutul anului universitar, în luna octombrie, programul de la Capelă era mai scurt, dar părintele Mihălțan venea la ora 5 dimineața și săvârșea miercurea Sf. Liturghie.

Îmi mărturisesc că pe când era elev la Liceul „Sf. Vasile” din Blaj – liceu greco-catolic – el fiind ortodox, în fiecare dimineața la ora 7 era la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrală de mitropolitul Alexandru Nicolescu, care-l dădea exemplu elevilor greco-catolici care nu prea erau punctuali la liturghie.

Slujea frumos având un glas mlădios și dulce, nu-i plăcea fastul și nici slujbele și predicile exagerat de lungi, motiv pentru care era iubit de studenți. La curs era apropiat de auditor dând povește și sfaturi folositoare și muștrând cu rezervă atunci când situația o impunea. Îi plăcea să meargă la plimbare prin centrul orașului după-amiaza însoțit de către un student intrând prin librării și căutând ultimile apariții editoriale.

De multe ori mă lua și pe mine la plimbare și căuta să afle ce planuri de viitor am. Când i-am mărturisit gândul de a mă face călugăr mi-a spus tăios: „Să nu crezi că te faci călugăr ca să-ți ajuți neamurile căci n-ai să poți; să nu crezi că te faci călugăr c-ai să ajungi episcop, că n-ai să ajungi; să nu crezi că te faci călugăr ca să-ți fie ușor, că n-o să-ți fie ușor, ci greu”, cuvinte care i-au fost spuse

și lui de mitropolitul Nicolae Bălan atunci când a cerut să fie hirotonit preot celib.

Odată împreună cu alți doi colegi, părintele Vasile Brete din Zalău și părintele Ioan Herda din Brașov, am fost chemați de dânsul să mergem două zile la Ohaba unde am cântat la biserică și am făcut o vizită prin parohie. Am putut vedea atunci dragostea lui pentru enoriașii săi care-i erau și consăteni, precum și respectul de care se bucura în fața acestora.

În anul II de facultate mi-a cumpărat un pardesiu negru pe care l-am purtat multă vreme. Era apropiat de studenți, pe care-i iubea și îi respecta. Nu suporta minciuna și perfidia, nici „evlavie” debordantă de tip pietist. Zilnic ne îndemna să citim câte un capitol din Sf. Scriptură – din Vechiul și din Noul Testament, precum și alte cărți folosite: literatură, beletristică, cerându-ne la examen să prezentăm Caietul sau registrul cu notițe și însemnări din cele citite, pe care-l controla și-l semna de fiecare dată.

Cine mai știe că de fapt, capitolul „De vorbă cu credincioșii” din „Cartea de Rugăciuni” tipărită la Sibiu înainte de 1989 – pe vremea mitropolitului Antonie Plămădeală – a fost redactat de către părintele profesor Ioan Mihălțan, nemenționat, din păcate, la prima ediție, ci abia după aceea.

Era un om altruist, ajutând cu bani și cu sfaturi multă lume necăjită. Intervenea la medici pentru bolnavii pe care-i cunoștea și mai ales pe cei din satul său Ohaba și pe care-i vizita regulat la patul suferinței.

În anul 1984 când la Sibiu, la Muzeul Satului, s-a turnat filmul artistic „Horea”, părintele Mihălțan împreună cu părintele Ioan Boțocan de la Catedrală au făcut figurație ca preoți la scena suplicului lui Horea, lucru ce se poate vedea pe peliculă până astăzi. Îmi mărturisesc odată că de multe ori mergând la parohie, de la Cunța de unde-l lăsa autobuzul, neavând cu ce mai merge, făcea aproape 15 km peste dealuri pe jos că să poată ajunge acasă. Pentru el casa era Ohaba unde se născuse și unde lucra cu sârg în ogorul Domnului, iar Sibiul era locul unde-și desăvârșise formarea lui intelectuală și unde depunea toată osârdia în formarea duhovnicească a tinerilor teologi. Se simțea bine între tineri, întinerind odată cu ei.

Înainte de Revoluție a fost chemat ca arhiereu-vicar la Oradea de către episcopul Vasile Coman, originar din

Deal-Alba, dar și episcop-vicar la Sibiu, însă dragostea față de studenți și față de parohieni l-a oprit să răspundă acestei chemări.

Totuși voia lui Dumnezeu a fost mai puternică în așa fel încât îndată după Revoluție a fost ales arhiereu-vicar la Oradea cu titlul de „Crișanu”, iar mai apoi în 1992 a devenit – împotriva multor opreliști, cum mărturisea el – episcop al Oradiei. Aici a lucrat mult și frumos lăsând o amintire plăcută și de neșters. Slujea aproape zilnic în Capela episcopală, iar duminica era întotdeauna pe teren. Dimineața hirotonea un nou preot, iar seara la Vecernie îl instala la parohie.

Am avut bucuria de a-l avea ca arhiereu slujitor la ceremonia mea de ipopsifiere ce a avut loc în 11 octombrie 1997 în Catedrala episcopală din Alba Iulia. Din păcate, n-a putut fi prezent la hirotonia într-un arhiereu având o sfințire de biserică în eparhie.

Ca arhiereu, am avut întâlniri și ceasuri de taină cu vlădica Ioan care mereu mă încuraja și mă îmbărbăta în slujirea de la Sibiu ce o făceam alături de mitropolitul Antonie Plămădeală.

În anul 2004 i-am făcut o scurtă vizită la Ohaba unde se afla retras – între Crăciun și Bobotează – fiind bolnav cu picioarele și s-a bucurat mult de vizită, oprindu-mă la masă și trimițându-l pe părintele paroh Vasile – nepotul său să mă însoțească ca să vizitez Muzeul, biserica parohială și mormântul deja pregătit.

Mereu îmi spunea: „Domnul meu să nu faci să nu vii la înmormântarea mea”, și într-adevăr așa a făcut Dumnezeu. Cu trei zile înainte de instalarea ca episcop al Tulcii am fost la înmormântarea vlădicului Ioan și la așezarea lui la umbra bisericii din satul natal Ohaba pe care l-a iubit atât de mult.

Aici și-a lăsat toată agoniseala vieții: cărțile, engolpioanele și veșmintele care au fost așezate în Muzeul parohial amenajat cu exponate istorice și etnografice de către el încă de când era profesor.

Au trecut 10 ani de la despărțirea de episcopul Ioan Mihălțan și amintirea lui a rămas pururea vie în inimile celor care l-au cunoscut și l-au iubit cu adevărat.

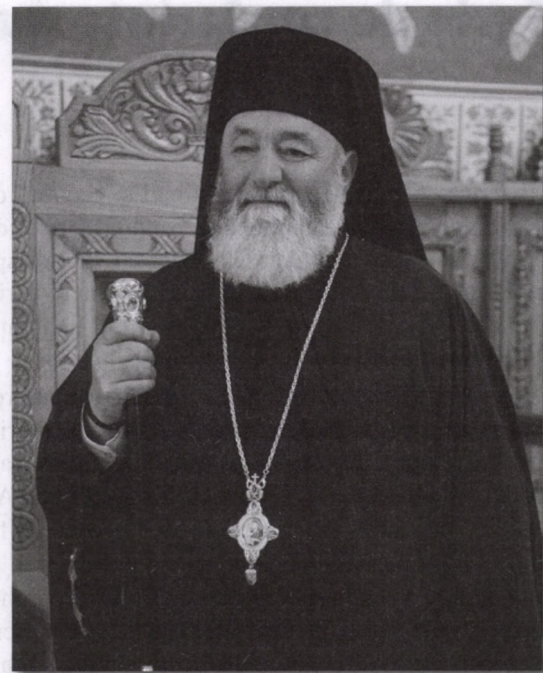
Dumnezeu să-i facă parte de veșnica odihnă, iar memoria să-i fie binecuvântată.

† VISARION, Episcopul Tulcii

• AGENDA PASTORALĂ •

P.S. ILARION FĂGĂRĂȘANUL

Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

Joi, 1 februarie. A asistat la Sfânta Liturghie la Catedrala Mitropolitană, apoi a avut lucrări de birou.

Vineri, 2 februarie – Întâmpinarea Domnului. A liturghisit în Parohia Ileni, Protopopiatul Făgăraș I, județul Brașov, cu ocazia hramului Bisericii. În aceeași zi a oficiat slujba Sfântului Maslu, cu un sobor de 17 preoți.

Sâmbătă, 3 februarie. Dimineața a fost prezent la Biserica „Buna Vestire” I (pr. paroh Petru Madina), unde a asistat la Sfânta Liturghie.

Duminică, 4 februarie. A liturghisit în Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Prejmer, județul Brașov. În aceeași zi, PS Sa a oficiat slujba Sfântului Maslu în Biserica Parohiei Făgăraș-cimitir, împreună cu parohul Gheorghe Malene și alți preoți.

Luni, 5 februarie. Dimineața a fost prezent la Catedrala Mitropolitană, unde a asistat la Sfânta Liturghie, apoi a avut program de lucru la birou.

Joi, 8 februarie. Dimineața a fost prezent la Catedrala Mitropolitană, unde a asistat la Sfânta Liturghie, apoi a avut program de lucru la birou.

Vineri, 9 februarie. PS Sa a vizitat Centrul de copii cu autism din Făgăraș.

Sâmbătă, 10 februarie – Moșii de iarnă. PS Sa a oficiat Sfânta Liturghie în Biserica „Nașterea Domnului” din Sibiu. Ierarhul a liturghisit împreună cu protopopul de Sibiu, Ioan Coșa, paroh al bisericii, și cu pr. Ciprian Căndea, consilier eparhial. După Sfânta Liturghie, ierarhul a oficiat slujba Parastasului de obște împreună cu soborul slujitor.

Duminică, 11 februarie – Duminică Înfricoșătoare Judecâți. PS Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Parohia

Tălmaciu II, Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” (aflată în construcție), unde a rostit un cuvânt de învățătură.

Luni, 12 februarie. Dimineața, PS Sa a fost prezent la Catedrala Mitropolitană, unde a asistat la Sfânta Liturghie. Apoi a avut program de lucru la birou, purtând discuții cu părinții și maicile din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului.

Miercuri, 14 februarie și joi, 15 februarie. PS Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Duminică, 18 februarie. A liturghisit la biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din Parohia Sebeșu de Jos, Protopopiatul Avrig. La Sfânta Liturghie au participat un număr mare de credincioși, având alături și pe primarul și viceprimarul comunei. PS Sa a prezentat credincioșilor și a instalat pe noul preot paroh Ioan Popescu.

Seara, la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus, a participat Vecernia iertării.

Luni, 19 februarie. A participat la slujba de dimineața la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, apoi a mers la Centrul de copii cu autism din Făgăraș. Seara a luat parte la slujba Vecerniei la Mănăstirea Brâncoveanu.

Martți, 20 februarie. După slujba de dimineață, PS a vizitat Spitalul nr. 3 din Sibiu, întorcându-se apoi la Sâmbăta.

Miercuri, 21 februarie. PS Sa a participat la programul liturgic desfășurat la Mănăstirea Brâncoveanu.

Joi, 22 februarie. A participat la ședința Permanenței Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. Apoi a

vizitat Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, com. Cârțișoara, jud. Sibiu.

Vineri, 23 februarie. Dimineața, a participat la slujba Utreniei la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus.

Sâmbătă, 24 februarie. Dimineața, a participat la Sf. Liturghie, apoi la slujba Parastasului. A slujit slujba Vecerniei alături de părintele arhimandrit Atanasie, starețul mănăstirii.

Duminică, 25 februarie. Împreună cu ÎPS Laurențiu, a slujit Sf. Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus. A mers la Făgăraș, unde a slujit, alături de 20 de preoți, slujba Sf. Maslu la Biserica „Sf. Ioan Botezătorul” (preot paroh Cornel Ursu), Protopopiatul Făgăraș I

Martți, 27 februarie. PS a participat la Ședința Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

Ierod. Ciprian PĂSĂRICĂ

Părintele Protopop Militon Gheorghe Lupu a trecut la cele veșnice

pomenire Pr. Protopop Militon Gheorghe Lupu, protopop al Protopopiatului Ortodox Român Avrig între anii 1990 și 2006.

Părintele Militon Lupu s-a născut la 16 mai 1939, într-o familie numeroasă din localitatea Mohu, județul Sibiu. După parcurgerea etapelor de formare, în anul 1965 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Velț din județul Sibiu, de unde, după o scurtă, dar rodnică activitate desfășurată pe tărâm pastoral-misionar, în anul 1968 a fost transferat la parohia Avrig. Aici, la Avrig, va rămâne până la pensionare, fiind, ca slujitor al altarului strămoșesc, dăruit întru totul slujirii și împlinirii celor de folos pentru biserică și pentru obștea credincioșilor.

Ca protopop, a fost preocupat de organizarea activității administrative, fiind apropiat de preoții din parohiile protopopiatului, fiindu-le alături atât ca rugător, cât și ca bun sfătuitor în toate cele rânduite spre bunul mers al lucrării pastorale, fapt care a făcut ca, la rândul

său, părintele Militon Lupu să se bucure de o apreciere deosebită din partea preoților și a credincioșilor, deopotrivă. Dovadă în acest sens este și numărul mare al slujitorilor care, pe data de 1 martie 2018, s-au strâns în sobor, în biserica „Intrarea Domnului în Ierusalim” cu ocazia desfășurării slujbei de înmormântare.

La finalul slujbei înmormântării s-a dat citire Cuvântului emoționant transmis de către Înaltpreasfințitul Părinte Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, familiei adormitului în Domnul, Cuvânt prin care ierarhul și-a exprimat atât profunda compasiune, cât și încredințarea că Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel Înviat din morți, îi va răsplăti vrednicului Său slujitor, mutat din cele de aici la cele veșnice, jertfelnicia și credincioșia anilor vieții. Celor rămași, familie și credincioși, ierarhul le-a transmis binecuvântare arhierescă și cuvânt de întărire și mângâiere.

În data de 26 februarie 2018, în urma unei scurte suferințe (după ce, cu doar câteva zile mai înainte a fost învrednicit de Dumnezeu să slujească Sfânta Liturghie alături de părintele Nicolae Lațchescu în biserica Spitalului, prilej cu care s-a și împărtășit pentru ultima oară cu Sfintele Taine) a trecut la cele veșnice vrednicul de

• TELEGRAFUL EVENIMENT •

Serie de conferințe duhovnicești susținute de Înaltpreasfințitul Laurențiu**Sibiu**

La Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Sibiu a avut loc în a doua duminică a Postului Mare o conferință duhovnicească intitulată „Pelerini cu Hristos spre Înviere. Lumina Taborului – prevestirea Luminii Învierii”. Conferința a fost susținută de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului.

La conferința duhovnicească au participat numeroși credincioși din comunitățile parohiale arondate bisericii amintite, dar și numeroși preoți și invitați. Îi amintim aici pe decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu, pr. prof. univ. dr. Nicolae Chifăr, consilierul administrativ al Arhiepiscopiei Sibiului, pr. Ciprian Căndea, consilierul cultural eparhial și paroh al bisericii, pr. lect. univ. dr. Emanuel Tăvală, consilierul social eparhial, pr. Adrian Roman, protopopul de Sibiu, Ioan Coșa, protopopul de Mediaș, Ovidiu Găban și alți slujitori ai sfințelor altare.

În debutul seriei, părintele Emanuel Tăvală a vorbit despre seria de conferințe duhovnicești din acest post organizate la biserica sibiană, ca o reînnoare a unei vechi tradiții. „Șirul conferințelor duhovnicești din perioada Postului Mare începe aici, într-o biserică de care se leagă o istorie mai îndelungată pentru că începuturile parohiei din cartierul «Trei Stejari» sunt date de conferințele susținute de profesorii de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de consilieri eparhiali, în după-amiezele zilelor de duminică”, a spus pr. Emanuel Tăvală.

În prelegerea sa, ÎPS Mitropolit Laurențiu a explicat înțelesurile duhovnicești ale fiecărei duminici din timpul Triodului și i-a îndemnat pe credincioși să aprofundeze aceste tematici și să se apropie cât mai mult de Tainele Bisericii. „Teologia mântuirii nu este ceva special pentru preoți și teologi, ci pentru toți oamenii. Toți putem să înțelegem la nivelul nostru de percepere că există o iubire nemărginită a lui Dumnezeu care ne cuprinde, că în fiecare clipă a vieții noastre nici un fir de păr din capul nostru nu se schimbă fără voia lui Dumnezeu, că orice facem este un dar de la Dumnezeu pe care El ni l-a rânduit și am participat și noi. Această coparticipare se întregeste prin conlucrarea noastră cu harul, o lucrare de sinergism. Fără harul lui Dumnezeu nu ne putem mântui. Harul este puterea dumnezeiască pe care ne-o trimite Fiul de la Duhul Sfânt pentru ca să lucreze și să schimbe viața noastră. Cum se schimbă viața noastră? Este foarte important să ne păstrăm credința smerită, într-o rugăciune smerită, cu conștiința că ne-a rânduit Dumnezeu să avem cel mai de preț lucru: împăcare, mulțumire. Să fim recunoscători, mulțumitori lui Dumnezeu pentru toate clipele vieții noastre pe care El ni le-a rânduit. Să-I mulțumim și pentru încercări, pentru că fiecare încercare este urmată de o biruință”, a spus ierarhul.

Mediaș

Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, a conferențiat în duminica a 3-a din Postul Mare și la Mediaș. Conferința susținută de ierarh a avut loc în Catedrala „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din municipiu și a fost intitulată „Pelerini cu Hristos spre Înviere. Purtarea Crucii – urmarea lui Hristos pe calea mântuirii”.

La conferința duhovnicească de la Mediaș au participat consilierul cultural din cadrul Arhiepiscopiei Sibiului, pr. lect. univ. dr. Emanuel Tăvală, protopopul de Mediaș, Ovidiu Găban, primarul Mediașului, Gheorghe Roman, numeroși preoți și credincioși.

ÎPS Mitropolit Laurențiu a vorbit despre urcușul duhovnicesc la care ne cheamă Biserica în perioada Triodului și a prezentat popasurile din fiecare duminică, referindu-se în mod special la înțelepciunea Bisericii de a așeza aceste duminici într-o ordine pastoral-pedagogică.

Brașov

Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului, a susținut duminică, 18 martie, o conferință duhovnicească la Brașov. Conferința a avut loc la Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Piața Sfatului, unde preoții din Brașov și credincioșii au participat în număr mare. Alături de ierarh s-au aflat protopopul de Brașov și paroh la biserica din centrul orașului, Dănuț-Gheorghe Benga, pr. prof. dr. Cristian Muntean, de la aceeași biserică, și venerabilul preot Nicolae Coman.

În prelegerea sa, ÎPS Mitropolit Laurențiu a evidențiat temele duhovnicești propuse de fiecare duminică din Triod pentru ca această călătorie spirituală către marele praznic al Învierii Domnului să ne apropie și mai mult de cele sfinte.

„Biserica nu este numai altarul de jertfă sau locul unde ne sfințim, ci și locul unde învățăm, căci în cadrul slujbelor ne sfințim și învățăm. După ce participăm la Sfânta Liturghie ne ducem fiecare acasă cu întrebarea aceasta: «Ce-am învățat astăzi?». Dacă de fiecare dată reținem ceva și adăugăm toată această înțelepciune dumnezeiască și experiența Bisericii de 2000 de ani puținei noastre experiențe, atunci ne îmbogățim în experiența noastră duhovnicească. Numai așa putem să facem. Și când te duci la un izvor și bei un pahar de apă, îl bei cu foarte multă atenție știind că-ți folosește. Nu bei nici mai repede, nici mai încet, iei apa nici prea rece, nici prea caldă, ci exact după puterea de suportare a organismului tău. Aceste cuvinte care sunt dumnezeiești, nu sunt ale persoanei care le-a prelucrat, sunt

prelucrate în așa fel încât să poate fi recepționate intelectual, dar în același timp sunt împodobite și sunt transmise în așa fel încât să coboare în inimă”, a spus ierarhul.

Iași

Studentii din Campusul Universitar „Tudor Vladimirescu” din Iași au avut posibilitatea să participe sâmbătă, 24 martie, în ajunul praznicului Bunei Vestiri, la o conferință duhovnicească susținută de Înaltpreasfințitul Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului. Tema conferinței a fost „Pelerini cu Hristos spre Înviere. Împreună cu Hristos spre Betania și Ierusalim”.

Ierarhul a susținut conferința în Biserica „Sfântul Iulian din Tars” situată în campusul universitar amintit, iar alături de studenți și tineri din Iași au participat numeroși preoți și credincioși din Iași.

Ierarhul a vorbit despre călătoria duhovnicească pe care o facem în timpul Postului Mare, în care fiecare duminică reprezintă un popas plin de învățături spirituale.

„Prin rânduiala Bunului Dumnezeu am realizat o călătorie spirituală cu Hristos, spre Înviere, în mijlocul studenților și credincioșilor de la biserica din acest campus universitar, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Teofan. Am trecut prin duminicile Triodului realizând această imaginară, dar reală călătorie spirituală, poposind în fiecare duminică la mesajul dumnezeiesc al Sfintei Evanghelii ajungând până în duminica Sfințelor Pătimiri pentru ca să așteptăm cu toții bucuria Învierii prin nevoița postului și prin nevoițele rugăciunilor Bisericii și ale noastre, dar și cu faptele noastre bune”, ne-a spus IPS Mitropolit Laurențiu.

Pentru studenții ieșeni, dar și pentru credincioșii prezenți, conferința a fost un bun prilej de a afla mai multe despre învățăturile Sfintei Evanghelii și ale Sfinților Părinți legate de perioada Triodului.

La finalul conferinței, primarul Iașului, Mihai Chirica, i-a oferit ierarhului o diplomă de excelență pentru contribuția adusă la promovarea unității de neam și de credință a românilor din provinciile istorice.

Ștefan MĂRCULEȚ

REDACTOR-ȘEF:

Î.P.S. Dr. LAURENȚIU STREZA

COLEGIUL DE REDACȚIE

Senior-editori: Pr. Academician Mircea Păcurariu; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan. **Secretar de redacție:** Pr. Lect. Dr. Emanuel Tăvală. **Membri:** Pr. Conf. Dr. Constantin Necula, Conf. Dr. Lucian Grozea, Diac. Dr. Ștefan L. Toma, Pr. Dr. Cristian Muntean, Pr. Dr. Vasile Gafton. **Responsabil ediție online:** Vicențiu-Dragoș Bășa.

ISSN 1223-8392

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se primesc pe adresa: Redacția „Telegraful Român”, 550179 – Sibiu, str. Mitropoliei, nr. 35; e-mail: telegrafulroman@yahoo.com. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL pentru anul 2018 este de 48 lei; cod IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001. BCR Sibiu, str. Emil Cioran, nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Tiparul executat la *Tipografia Șaguniana* – Sibiu